

Kərəm Mustafayev

Eldar Mahmudov

Kərəm Mustafayevin Eldar Mahmudovla əlaqələri yoxlanılır?!

MN generalının həbsini təkzib edir, amma onun qardaşı barədə məlumatlar inkar edilmir

Naxçıvanda yerləşən Əlahiddə Ümumqoşun Ordusunun komandanı Kərəm Mustafayevin, onun qardaşı Nemət Mustafayevin həbs edildiyi barədə xəbərlərə Müdafiə Nazirliyindən münasibət açıqlanıb. Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən APA-nın sorğusuna cavab olaraq bildirilib ki, general-leytenant K.Mustafayevlə bağlı yayılan xəbərin heç bir əsası yoxdur.

Naxçıvanda yerləşən Əlahiddə Ümumqoşun Ordusunun komandanı Kərəm Mustafayevin ətrafında hansısa xoşagəlməz proseslərin getdiyi haqda ilk dəfə Azpolitika.info saytı məlumat yayıb. Belə ki, ləğv olunmuş Naxçıvan MR MTN-in rəhbəri, general-leytenant Vəli Ələsgərovun vəzifəsindən uzaqlaşdırılması və nəzarət altına alınması barədə xəbər yayıldıqdan dərhal sonra K.Mustafayevin qardaşının həbsi barədə də məlumatlar yayılmağa başladı. Bu xəbərlərdən belə anlaşıldı ki, Mustafayevlərin V.Ələsgərov vasitəsi ilə sabiq milli təhlükəsizlik naziri Eldar Mahmudovla yaxınlıqları, əlaqələri olub. Ehtimal edilirdi ki, Naxçıvan Ali Məclisinin sədri Vasif Talibovun ən etibarlı adamlarından biri hesab olunan K.Mustafayev tezliklə vəzifəsini itirəcək. Müdafiə Nazirliyinin yaydığı son məlumatda K.Mustafayevin barəsindəki xəbər təkzib olunur. Amma onun qardaşı haqda xəbər təkzib olunmur. K.Mustafayevin qardaşının külli miqdarda yeyintiye görə saxlanıldığı haqda məlumatlar bu günə qədər təkzib olunmayıb. "Yeni Müsavat"a daxil olan məlumatda deyilirdi ki, Nemət Mustafayevin həbs edilməsinin səbəbi tikinti sektorunda yol verdiyi külli miqdarda yeyintidir. Naxçıvanda olan hərbi hissələrdəki bütün tikinti işlərinə K.Mustafayevin qardaşı nəzarət edib. Nemət Mustafayevin nəzarət etdiyi tikinti işlərində ciddi yeyinti halları aşkarlanıb.

"MTN işi" Naxçıvana çatandan sonra N.Mustafayevin saxlanılması təsadüfidir?

Məgər N.Mustafayevin həbsinə əsas verən faktlar - tikintidəki yeyintilər bu günün işidir? Dövlətin vəsaiti hesabına tikilən və tikilməkdə olan obyektlərin inşası zamanı mənim səmərələrin az qala qanunauyğunluq olduğu bir vaxtda Ali Məclis sədrinə yaxınlığı ilə seçilən generalın qardaşının istintaqa cəlb olunması sıradan hadisə deyil. Belə görünür ki, gizli yoxlamalar, araşdırmalar gedir. Nəticədə K.Mustafayevlə bağlı əldə olan tutarlı faktlar əsasında qəti qərar veriləcək. Hələlik K.Mustafayev vəzifəsindədir, onun qardaşı isə həbsdə saxlanılır.

Bu arada Azpolitika.info Naxçıvandakı mənbələrinə istinadən yazır ki, Kərəm Mustafayevi uzun illərdir yaşadığı evdən çıxarıblar. Məlumatla görə, general uzun illərdir Naxçıvan şəhərində yerləşən keçmiş "Qələbə" otelində yaşayırmış. Lakin bu günlərdə ordan çıxarılıb.

Bundan başqa, K.Mustafayevin oğlu ilə bağlı gizli skandal yaşandığı haqda da məlumatlar var. Belə ki, gənc Mustafayevin əlində silah, qızların əhatəsində çəkdiyi fotonun sosial şəbəkəyə yerləşdirildiyi və bunun MR rəhbərliyini möhkəm qəzəbləndirdiyi haqda iddialar var.

□ E.HÜSEYNOV

"Elm" tədris mərkəzi

MAGIC LANGUAGES

- Ali məktəblər xarici dillər
- kompyuter kursları
- Magistratura - dövlət qulluğu - məntiq
- 1.C. mühasibat - anbar - bank işi
- Məktəbə qədər həftədə 5 dəfə
- Sürücülük kursları (1 aya 100 AZN)

Ünvan: 1. «Neftçilər» metrosu 40 mert. R.Rüstəmov-44

Tel./Faks: (012) 421-10-46; 408-44-43;

Mob: (055) 660-60-95; (050)203-55-95

Ünvan: 2. «İnşaatçılar» metrosu 60 metr. «İran» klinikasının yanı

Tel./Faks: (012) 434-88-28; 408-44-74;

Mob: (055) 660-07-05

Nardaranda son vəziyyət: axtarışda olan daha bir nəfər tutuldu

Dekabrın 1-dən Daxili Qoşunların və polisin nəzarətində olan Nardaranda növbəti əməliyyat keçirilib. Musavat.com xəbər verir ki, noyabrın 26-da 2 polis və 4 dindarın ölümü ilə nəticələnən silahlı qarşıdurmaya görə növbəti əməliyyat keçirilib.

Bakı şəhər Baş Polis İdarəsi, Sabunçu Rayon Polis İdarəsi və Xəzər Rayon Polis İdarəsinin birgə keçirdikləri əməliyyat zamanı mülki öhdəliklərin icrasından yayınmışına görə axtarışda olan 1979-cu il təvəllüdü Rəşid Babayev tutulub.

Nardaran Ağsaqqallar Şurasının sədri Natiq Kərimov musavat.com-a açıqlamasında bildirib ki, kənddə əməliyyatlar davam edir: "Daxili Qoşunlar və polis əvvəlki kimi kəndi nəzarətdə saxlayır. İmam Hüseyn meydanına giriş yoxdur. Kəndə kənar şəxslərin gəlməsi də qadağandır. Polis bölməsinin də tikintisi artıq yekunlaşıb. Bizim qonşumuzu da dünən polis aparmışdı. Axşam buraxdılar.

Bu hadisələrə bağlı sorğu-sual edib buraxıblar. Ancaq saxlanılanların əksəriyyətindən xəbərimiz yoxdur".

N.Kərimov evlərə elektrik enerjisinin və təbii qazın verilməsi üçün görülən işlərin davam etdirildiyini də bildirdi: "Əksər evlərə işıq verilib. Amma qaz hələ ki, çox az bir hissəyə verilib. İşlər davam edir. Yəqin ki, bütün evlər işıq və qazla təmin olunacaq. Bununla yanaşı deyirəm ki, əsas problemlərdən biri hazırda işsizlikdir. Əksər evlər işıq pulu-

nu ödəyə bilmədiyi üçün yandırmır. Yəqin ki, bu işsizlik probleminə də bir əncam çəkilər".

Kənd ağsaqqalı deyir ki, rəsmi açıqlama verilməyindən sonra saxlanılanların sayından və onların taleyindən xəbərsizdirlər: "Təximini 70-ə yaxın adamın saxlanıldığını, bəzilərinə həbs verildiyini də bilirəm. Amma çoxundan xəbər yoxdur. Ombudsmana da müraciət etmişəm. Bir xəbər ala bilmirik".

□ İlkin MURADOV

"Daha pulsuz tədbirlərə getməyəcəm"

Müğənni Nura Suri bundan sonra pulsuz tədbirlərə getməyəcək. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə müğənni öz facebook səhifəsində status paylaşmış. Nura Suri bu günlərdə Vergilər Nazirliyinin müğənniləri ciddi nəzarətə götürməsindən, yaşanan maliyyə böhranından şikayətlənib:

"Dostlar, heç kəs inciməsin bizdən. Bundan sonra pulsuz tədbirlərə gəlib oxuya bilməyəcəyik. Toy, ad günü, tədbir və s. - fərqi yoxdur. Çünki vergiyə sübut edə bilməyəcəyik ki, dost tədbirinə pulsuz gəlmişik. Xeyriyyə konsertlərinə də qorxa-qorxa gedirik. Qərribə zamanədə yaşayırıq. Robotlaşma gedir insanlarda. Bir söze, xahişlə iş həll etmək qeyri-mümkün olub. Bir-birimizin evinə zəngsiz getmirik artıq. Utarıq ki, masaya yemək, çay qoyulacaq. Birdən imkanı çatmaz. Bundan sonra toylara və ad günlərinə yalnız yaxın adamları dəvət edəcəyik. Dostlara belə qiyməyəcəyik hədiyyəni. Allah özü kömək olsun! Nə bilim, vallah. Çox söz yazmaq istəyirəm, amma nə dəyəcək?"

□ Xəlida GƏRAY

"Stratfor": Rusiya 2025-də çökəcək

Yaxın 10 ildə Rusiyanın çöküşü qaçılmaz olacaq. Axar.az xəbər verir ki, bu proqnozu "Stratfor" təşkilatı yayıb. Təşkilatın fikrincə, sanksiyalar, neftin ucuzlaşması, rublun çökməsi, hərbi xərclərin artırılması Kremlin dünyanın ən böyük öl-kəsi üzərində nəzarətinin zəifləməsinə səbəb olacaq:

"Rusiya de-yure bir neçə hissəyə parçalanmayacaq. Moskva o qədər zəifləyəcək ki, ölkə faktiki olaraq muxtar regionların birliyinə çevriləcək. Hətta bu regionların özləri belə aralarındakı münasibətləri yoluna qoya bilməyəcəklər. Hakimiyyətə qarşı qiyam qalxmayacaq, amma Rusiya bir daha indiki kimi yaşamayacaq. Rusiyanın nüvə potensialı böhrana səbəb ola bilər. Buna görə də ABŞ öz ordusu vasitəsilə bu nüvə arsenalının təhlükəsizliyini təmin edə bilər. Vaşinqton bu problemi həll edəcək yeganə qüvvədir, lakin o belə bütün raketlərə tam nəzarət etmək qabiliyyətində deyil. ABŞ bunu həll etmək üçün yollar axtaracaq. Vaşinqton hərbi variantdan istifadə edə bilər, amma bu nüvə hücumu təhdidi ucubandan mümkün olmayacaq. Buna görə də Vaşinqton regionlarda stabil və iqtisadi baxımdan münbit şərait yarada biləcək hökumətlərin hakimiyyətə gəlməsinə yardım edəcək ki, həmin silahların neytrallaşmasını reallaşdırarsın".

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq! Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01, 434 01 33

Valyuta dəyişmə məntəqələrində dollar qıtlığı

26 -27 dekabr tarixlərində paytaxt Bakıda valyuta dəyişmə məntəqələri işləməyib. Bu hal şənbə və bazar günlərinə - qeyri-ış günlərinə təsadüf edir. Şənbə və bazar günləri Mərkəzi Bankla yanaşı digər banklarda da qeyri-ış günüdür. Musavat.com xəbər verir ki, bu da ölkədə dollar qıtlığına səbəb olub.

Valyuta dəyişmə məntəqələri 21 dekabrda baş verən devalvasiyadan əvvəl şənbə və bazar günləri fəaliyyətlərini normal günlərdəki kimi davam etdirirdi. Lakin devalvasiyadan sonra Mərkəzi Bank "üzən məzənnə"yə keçidlə bağlı qərar qəbul etdi. Bankın rəsmi saytında manatın məzənnəsi sonuncu dəfə dekabrın 25-də yenilənib. Mərkəzi bank manatın yeni məzənnəsini elan etmədiyi üçün valyuta dəyişmə məntəqələri də işini dayandırdı. Hər kəs növbəti iş günündə manatın növbəti dəfə dəyər itirəcəyindən ehtiyatlanır.

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfərili musavat.com-a açıqlamasında bildirdi ki, bunun səbəbi valyuta dəyişmə məntəqələrinin Mərkəzi Banka inamsızlığıdır: "Vəziyyətin bu həddə çatması Mərkəzi Bankın və hökumətin xalqla normal əlaqələr qura bilməməsidir. Ən pis hal maliyyə sektorunda panik havanın olmasıdır. Görünən budur ki, panika artır. Bunun qarşısını almaq üçün insanlar inandıra biləcək institutlar, şəxslər yoxdur. Artıq insanlar manata, Mərkəzi Banka və ümumiyyətlə bank sektoruna inanmır. Bu inamsızlıq hökumət üçün çox təhlükəlidir. Şayiələr və panikalar dolların məzənnəsinə də təsir edir. Mərkəzi Bankın ilkin açıqlamasında da belə bir məqam var idi ki, valyuta dəyişmə məntəqələrində dolların məzənnəsinə birbaşa müdaxilə etməyəcək, sadəcə, nəzarətdə saxlayacaq. Bu açıqlamadan sonra bir çox yerlərdə dolların satışı ümumiyyətlə dayandırıldı. Bəzi valyuta dəyişmə məntəqələrində isə dollar 1,70, 1,80, 1,90 manata satanlar da var. Bu da insanlar arasında panika havasını artırır. Çünki insanların dollarla borcu var. Hər qiymət qalxanda onların borcu da qalxır.

Valyuta dəyişmə məntəqələri də qorxurlar ki, bəlkə iş günü mərkəzi bank başqa bir açıqlama verərək dolların məzənnəsini dəyişdi. Onlar da əllərində olan dolları ucuz qiymətə satmaq istəyirlər. Belə olan halda onlar da ziyan edə bilərlər. Belə inamsızlığın olması valyuta bazarına bu cür təsir göstərir".

Ekspert deyir ki, belə olan halda növbəti iş günündə Mərkəzi Bankın verəcəyi açıqlamanı gözləmək lazımdır: "Ən yaxşısı iş gününü gözləməkdir".

□ İlkin MURADOV

**Yazarımız
Tofiq
Yaqubluya
Azadlıq!**

Günün içindən

ABŞ Azərbaycanı “Şər oxu” ölkələri sirasına daxil edib?

Hikmət Hacızadə: “Rusiya Helsinki Komissiyasının təşəbbüsündən aranı qızıqdırmaq üçün istifadə edir”

Rusiya telekanalı ilginclik iddia ilə çıxış edib. Telekanalın iddiasına görə, ABŞ Konqresinin Helsinki Komissiyası Azərbaycanı Şimali Koreyaya bərabər tutub və Azərbaycana qarşı sanksiyaları olduqca sərt ola bilər. Musavat.com-un məlumatına görə, bu mövzuya toxunan Rusiyanın “Rossiya 24” telekanalının analitiki belə deyib.

Telekanalın qənaətinə, Konqresin Helsinki Komissiyası Azərbaycanı öncələr ABŞ-ın “Şər oxu” adlandırdığı ölkələrə bərabər tutub. “Şər oxu”na Səddam Hüseyin devrildikdən sonra İraq daxil idi. “İraqdan sonra İran və Şimali Koreya qalıb ki, onlara qarşı da çox ciddi məhdudiyyətlər tətbiq olunur” - qeyd edib Rusiya telekanalı.

Yada salmaq ki, az öncə ABŞ Konqresinin Helsinki Komissiyasının sədri Kris Smit “Qanunun aliliyi və insan haqları naminə Azərbaycan Demokratiya aktı” adlı sənədi Konqresə təqdim edib. Bununla bağlı yayılan bəyanatda deyilirdi ki, “Azərbaycan hökumətinin müstəqil jurnalistlərin, müxalifət siyasətçilərinin və vətəndaş cəmiyyəti qruplarının səsələrinin susdurulmasına yönəldilmiş və illərlə davam edən sisteməlik səsələrinin ardınca Helsinki Komissiyasının sədri, respublikaçı Kris Smit “Azərbaycanda demokratiya 2015” (H.R.4264) adlı qanun layihəsini təqdim edib”.

Qanun Azərbaycan hökumətinin yüksək çinli rəsmilərinə Birləşmiş Ştatlara səfər vizalarının verilməsindən imtina edilməsini nəzərdə tutur. “Biz ölkəmiz arasında mühüm milli təhlükəsizlik və iqtisadi bağların mövcud olduğunu başa düşürük, lakin Birləşmiş Ştatlarda Azərbaycanı baş verən dəhşətli insan haqları pozuntularına bundan sonra da göz yuma bilməz” - konqresmen Smit bildirmişdi.

“Azərbaycanda Demokratiya Aktı” Birləşmiş Ştatların insan haqları və təməl azadlıqlara ciddi yanaşdığını nümayiş etdirir” deyən komissiya sədri əlavə eləmişdi ki, ABŞ siyasi müxalifəti və medianı repressiya edən hökumətə heç bir şəkilə güzəşt etməyəcək. Qanunda vizaların verilməsindən imtina edilməsindən başqa Azərbaycan hökumətinin vəzifəli rəhbərlərinə, hakimiyyətin təhlükəsizlik və ədliyyə qollarına daxil olan rəsmilərə qarşı maliyyə cərimələrinin tətbiq edilməsi də nəzərdə tutulur.

“Sanksiyalar yalnız, Azərbaycan hökuməti siyasi məbusların azad edilməsində, vətəndaş cəmiyyətinin qısnanmasına son qoyulmasında, habelə azad və ədalətli seçkilərin keçirilməsində əhəmiyyətli tərəqqi etdiyi halda qaldırılmalıdır”-sənəddə vurğulanırdı.

Bəs, Rusiyanın tanınmış telekanalının ABŞ-ın Azərbaycanı “Şər oxu” ölkələri sırasına daxil etdiyi barədə iddialar əsaslıdır? Politoloq Hikmət Hacızadə bildirdi ki, ABŞ Azərbaycanı “Şər oxu” ölkələri sırasına daxil etməyib və belə bir şey hazırda nəzərdə tutulmur. Rusiya telekanalı sadəcə, ara qızıqdır, çalışırlar ki, Azərbaycanın ABŞ-la münasibətləri tamam pozulsun: “İstəyirlər ki, Azərbaycan yenə təzədən getsin Rusiyanın qucağına. Əlbəttə ki, ABŞ-la Azərbaycan hakimiyyəti arasında son zamanlar müəyyən gərginlik var. Amma bu, heç də o demək deyil ki, Azərbaycan ABŞ üçün “Şər oxu” ölkələri sırasındadır. “Şər oxu” ölkələri o ölkələrdir ki, onlar ABŞ-ın təhlükəsizliyinə təhlükə yaradırlar, terrorizmə dəstək verirlər, Amerikanın maraqlarını ciddi zədələyirlər, cürbəcür münasibətləri qızıdırırlar. Azərbaycan əlbəttə ki, belə ölkələr sırasındadır deyil. Azərbaycanda insan haqları ilə bağlı problemlər var ki, bu da ABŞ-ı narahat edir. Bu məsələ həll olunması məsələdir. Rusiya Konqresin Helsinki Komissiyasında hazırlanan məlum layihədən istifadə edib ara qızıqdırmaqda çalışır”.

□ Etibar SEYİDAĞA

Dekabrın 4-də Xəzər Dənizinin 10 saylı Dərin Özülündə baş verən qəzada itkin düşən 23 neftçidən daha birinin meyiti tapılıb. Cəsəd dekabrın 27-də dənizin Türkmənistan sektorunda aşkar edilib.

Belə ki, Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Xəzəryanı ölkələrin müvafiq qurumlarına müraciətindən sonra aparılan axtarış-xilasətmə işləri zamanı Xəzər dənizinin Türkmənistan sahillərindən 60 km uzaqlıqda “Berkar” gəmisi kişi cəsədi aşkarlayıb. Qurumun saytı xəbər verir ki, dərhal yaxınlıqda olan Türkmənistanın məxsus “Bayan” gəmisinə məlumat ötürüldü və cəsəd borta alınaraq Türkmənbaşı dəniz limanına aparılıb. Cəsədin üzərindən çıxan şəxsiyyət vəsiqəsinə əsasən, onun SOCAR-ın işçisi Qasımov İman Şura oğlu olduğu müəyyən edilib.

Məlumat daxil olduqdan dərhal sonra FHN-in “BE-200 ÇS” amfibiya tipli təyyarəsi istintaq qrupu ilə birgə cəsədin respublikaya gətirilməsi üçün hadisə yerinə yola düşüb. Meyiti tapılan neftçi ilə bağlı bəzi məlumatlar üzə çıxıb. Bəlli olub ki, İ.Qasımov hadisədən sonra həyat yoldaşına “Arzu mən getdim, salamat qal. Uşaqlara böyüklük elə” mesajını yazan şəxsdir. Mesaj üzə çıxdıqdan sonra günlərlə mətbuat və sosial şəbəkələrin müzakirə mövzusu olmuşdu. İnsanlar həyatını itirən neftçinin mesajından çox təsirlənmişdilər.

İtkin düşən neftçilərdən birinin meyiti tapıldı

“Arzu salamat qal” mesajını yazan mühəndisin cəsədi Xəzərin Türkmənistan sektorunda aşkarlandı; digər 22 neftçinin axtarışı davam edir; **Mirvari Qəhrəmanlı:** “Ümidimi üzməmişəm...”

İman Qasımov

gərlərinin tapılmasına olan inam tamamilə itmişdi.

Neftçilərin Hüquqlarını Müdafiə Komitəsinin sədri Mirvari Qəhrəmanlı digər itkin düşən 22 neftçinin tapılmasına da ümid etdiyini söylədi: “Ümidimi üzməmişəm. Havalər soyuq keçir. Xəzər böyük dənizdir. Dünya artıq bu faciədən xəbərdardır və biganə deyil. Hər halda axtarış barədə Xəzərdə üzən bütün gəmilərin faciə haqqında informasiya var. Deməli itkin düşənlərdən əlimizi üzməməliyik. Qeyd etdiklərim onların tapılma ehtimallarını artırır. Düşünürəm ki, könüllülər cəlb olunub, itkin düşmüş neftçi ailələri ilə işləmə-

Onu da qeyd edək ki, artıq hadisə nəticəsində xəsarət alan neftçilərin səhətləri düzəlib. Onlar işə çıxmağa başlayıblar. Bu barədə musavat.com-a özülün rəisi Allahverdi Məmmədov məlumat verib.

Xatırladaq ki, “Günəşli” yatağında güclü külək nəticəsində yanğın dekabrın 4-də 10-cu platformada baş vermişdi. Qəza nəticəsində platformadakı 63 nəfərdən 33-ü xilas edilsə də, 30 neftçi itkin düşmüşdü. Onlardan indiye qədər 8 nəfərinin cəsədi tapılsa da, digərləri hələ də itkin sayılır.

□ Cavansir ABBASLI

Bu həftə əfv fərmanı veriləcək

Bu dəfə daha çox məbusun azadlığa çıxacağı gözlənilir; İşçi Qrupunun siyahısı etiraz doğurdu...

2015-ci ilin son həftəsinə daxil olmuşuq. Hər il olduğu kimi, bu il də əfv fərmanı veriləcəyi barədə günlər öncədən gözən söz-söhbətlərin sonuna yaxınlaşıyıq.

İnsan Haqları üzrə Birgə İşçi Qrupu artıq siyasi məbus siyahısını Əfv Komissiyasına təqdim edib. Komissiyanın yekun siyahısı ölkə başçısına təqdim olunub. Siyahıda 22 nəfər məbusun adı yer alır. Musavat başqanının müavini Tofiq Yaqubluy, REAL sədri İlqar Məmmədov, hüquq müdafiəçiləri İntiqam Əliyev və Rəsul Cəfərov, NİDA-çı gənclər, jurnalist Pərviz Həşimli və digər siyasətçilərin adları siyahıda var. Lakin siyahı cəmiyyətdə heç də birmənalı qarşılanmayıb. Sosial şəbəkələrdə ciddi etirazlar var. 92 nəfərin siyasi məbus olduğu ölkədə 22 nəfərin əfv olunması üçün müraciət edilməsi insanların ciddi narazılığına səbəb olub.

Bu əfvdə azadlığa çıxacaq bəzi siyasi məbusların adları artıq düşüncələrdə formalaşmışdır. Bunlar Tofiq Yaqubluy və Yadiqar Sadiqov, NİDA-çı gənclər, Pərviz Həşimli, Rəsul Cəfərov-

dur. Adlarını qeyd etdiyimiz şəxslər ya cəzalarının böyük hissəsini çəkiblər, ya da ölkə başçısına əfv olunmaq üçün müraciət ediblər. Əfv ərizəsi yazmayan, cəzalarının böyük hissələrini çəkməyən bəzi xəstə məbusların da azad olunma ehtimalları var. Ümumiyyətlə, bu əfvün cəmiyyətin diqqətində olan daha çox məbusa şamil olunacağı deyilir. Leyla və Arif Yunusların azad olunması bu fikirlərə olan inamı artırır.

İnsan Haqları üzrə İşçi Qrupunun üzvü Arzu Abdullayeva əfv sərəncamının bu günlərdə

100% olacağını söylədi: “Kimlərin azad olunacağını bilmirik. Amma 100% əfv olacaq. Qərar prezidentə məxsusdur. Əfv Komissiyası artıq öz işini görüb. İşçi Qrupu yığılıb, siyahını təqdim edib. 22 nəfərlik siyahımıza digər hüquq müdafiəçiləri də dəstək veriblər. Bütün vicdan məbuslarının adları siyahıda var. Siyahıdan əlavə digər məbuslar da əfvə düşə bilər. Kiminsə adını çəkmək istəmirəm. Hesab edirəm ki, vicdan məbuslarının hamısı azad olunmalıdır. Bacardığımızı etdik”.

Hüquq müdafiəçisi 22 nəfərlik məbus siyahılarının etiraz doğurmasına sərt reaksiya verdi: “Nə etiraz ola bilər ki? Hamımızın dostlarımızın adı ordadır. 92 nəfər məbusun adı ilə bağlı ümumi bir rəy yoxdur. Əgər 92 nəfərlik məbusun siyahısını təqdim etsək, məgər onların hamısını azad edəcəklər? Əmin olduğumuz şəxslər, xəstə olanların adı ordadır. Kim bu siyahıya etiraz edirsə, həmin şəxs nadandır. 92 nəfəri adını göndərsəydik, heç kəs əfv olunmayacaqdı”.

İşçi Qrupunun digər üzvü Səadət Bənənəyarlı həsrətə əfv sərəncamının açıqlanacağını gözlədiklərini qeyd etdi: “Bu vaxtı daim əfv fərmanı verilir. Uzun müddət idi ki, bu istiqamətdə çalışırdıq. Sərəncamın verilməsinə bəlkə də günlər yox, saatlar qalıb. Hər kəsi maraqlandıran bu sərəncamın kimlərə şamil olunmasıdır. Baxmayaraq ki, hər əfv sərəncamını yüksək qiymətləndiririk”.

Əfv Komissiyasının üzvü, deputat Mələhət İbrahimqızı ölkə başçısının daim daha çox siyasi məbusu azad etmək istədiyini qeyd etdi: “Əfv Komissiyası daimi fəaliyyət göstərir. Şənbə günü də bir məbusun müraciəti bizə gəlib. Ölkədə çoxlu məhkum var. Prezident tərəfdarıdır ki, daha çox məbusu azad etsin. Artıq sərəncamı imzalamaq ölkə başçısının səlahiyyətinədir. Yaxın günlərdə fərman veriləcək”.

Xatırladaq ki, sonuncu dəfə əfv fərmanı bu ilin martında Novruz bayramında verilib.

□ Cavansir ABBASLI

Milyonların şerik olduğu neft damlası

Xalid KAZIMLI

İki il öncəydi, o zaman neftin dünya bazarındaki qiyməti bir qədər enmiş, 100 dollar civarında durmuşdu. 2014-cü ilin dövlət büdcəsində neftin qiyməti 100 dollardan götürülürdü.

Neftin tədricən ucuzlaşması (sent-sent) tendensiyası müşahidə olunsada, narahatlığa əsas yox idi. Hamı güman edirdi ki, neft nə qədər ucuzlaşsa da, 100 dollardan aşağı düşməyəcək.

Hamı bir müddətdən sonra neftin yenidən bahalaşması təmayülünə ümid edirdi.

Bax, o günlərdə, neftin qiymətinin tədricən düşməsi müşahidə olunduğu dövərdə mövcud iqtidarın qatı əleyhdarlarının bir qisminin ritorikası fərqliydi: sidq-ürəkdən neftin daha da ucuzlaşmasını istəyirdilər.

Onlar düşüncələrini sosial şəbəkələrdə, qəzet və saytlarda yazırdılar, nefti Azərbaycan xalqının bələlərinin əsas baskan kimi görürdülər, hesab edirdilər ki, bu iqtidarı ayaqda saxlayan, güclü edən məhz neftdir, o olmasa, yaxud ucuz olsa vəziyyət dəyişər, iqtidar komandası laxlayar.

Əslində, bu fikirlərdə müəyyən həqiqət vardı: neft satışından gələn böyük pullar hakimiyyəti çox gücləndirmişdi. Dövlət idarə edənlərdə belə bir qənaət hasil olmuşdu ki, onlar pul gücünə hər şey edə, hamını satın ala, bədxahları susdura, ölkənin reputasiyasını yaxşılaşdırma bilirlər.

Neft pulları artıqca ölkədə insan haqlarının durumu daha da pisləşirdi, müxalifət daha çox basqıya məruz qalırdı, seçki mühiti daha da bərbad olurdu. Bunun nəticəsi idi ki, 1990-cı ildən 2010-cu ilə qədər parlamentdə az sayda mandatla təmsil olunan müxalifət qüvvələrinə 2010-cu ildən sonra bir mandat belə verilmədi. Məhz verilmədi.

Bununla yanaşı, danmaq olmaz ki, 2010-cu ildən 2014-cü ilin bu vaxtlarına qədər ölkə əhalisinin rifahı nəzərəcəpacaq dərəcədə yaxşılaşmışdı. Düzü, "neftin bu xalqa nə xeyri var, faydasını özləri görür" ritorikası geniş yayılmışdı, amma şəhər ətrafında salınan yeni-yeni qəsəbələr, tikilən on minlərlə evlər, ölkəyə gətirilən və dərhal da satılan yüz minlərlə avtomobillər - hamısı birbaşa və dolayısı ilə ölkəyə gələn neft pullarının bəhrəsiydi.

Neft pullarının hesabına ölkədə tikinti-quruculuq işləri gərdirdi və on minlərlə insan bu layihələrdə çalışır, evlərinə məşla yanaşı, "dolu zərf"lər, çırpıxdırma paraları da aparırdılar. Təbii ki, bu cür layihələrdən kənar qalanlar da vardı, amma neft damlasının bölüşdürülməsi prosesində iştirak edənlər çox idi.

Həmin günlərdə neftin qiymətinin düşməsinə ölkənin xilas hesab edənlərin hesablamalarının yanlış olmasına dair bir yazı yazmışdım. Məzmunu təxminən beləydi ki, neft ucuzlaşsa, olan xalqa olacaq. Qeyd etmişdim ki, ataların məsəli var: "Kök arıqlayınca arığın canı çıxar".

Zimbabve təcrübəsindən misal gətirmişdim, yazmışdım ki, əgər neftimiz olmasa, bu cür səriştəsiz, tamahkar, əliyəri məmurlar tərəfindən idarə olunan ölkədə biz zimbabvelilər kimi çöllərdə həşarat yığıb yeyərik.

2015-ci ildə neftin qiymətinin düşməsi ilə bağlı olaraq, ölkənin milli valyutasının - manatın 100 faiz dəyərdən düşməsi və əhalinin kasıblaması göstərdi ki, gerçəkdən də bizi ayaqda saxlayan neft imiş. Biz hamımız bu sərvətin hesabına pis-yaxşı dolanmışıq.

Budur, neft ucuzlaşıb, ölkə əhalisi kasıblayıb, hamı depressiyadadır, hamı qayğı çəkir. Dünənə qədər ayda tutaq ki, 1000 manat qazananların bugünkü qazancı 500-dür, dünənə qədər aylıq gütəranına 300-500 manat xərcləyənlərin indiki məsrəfi isə 500-1000 arası olacaq. Yəni qazanc 100 faiz azalıb, məsrəf 100 faiz artıb.

Bəs bu mövcud hakimiyyətin yumşalmasına, laxlamasına təsir göstərəcəkmi? Axı buna ümid bəsləyənlər, bunu istəyənlər vardı və onlar öz arzularına çatıblar...

İndilikdə demək çətinidir. Dünyada xeyli kasıb ölkə var ki, çox sərt diktatura rejiminə malikdirlər. Sadəcə, həmin ölkələrin liderləri ölkəni pul-para hesabına idarə etmərlər, qandal və dəyənək hesabına idarə edir, öz hakimiyyət dövrənlərini sürdürürlər.

Ən pisi odur ki, bizim ölkənin idarə olunmasında pul və dəyənək həmişə müttəfiq olub, təcrübədə yanaşı tətbiq edilib.

Ona görə də neft pulu azaldı, ölkə avtomatik demokratikləşəcək kimi düşüncələrə qapılmağın əsası yoxdur.

Bunu insanların kütləvi şəkildə depressiyaya düşməsi də göstərir. Onlar hiddətlənmək, etiraz bildirmək, hesab sormağın yerinə ruh düşkünlüyünə qapılıblar və "başlı başını saxlasın" təlaşi içindədirlər.

Eldar Mahmudovun Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi(MTN) rəhbərliyindən uzaqlaşdırılması ilə başlanılan "MTN işi"nin istintaqı davam edir. Artıq MTN adlı qurum yoxdur, prezident sərəncamı ilə ikiye bölünməsi ilə faktiki ləğv olundu. Bu gün qurumun adı qanqster filmlərinin ssenarisini xatırladan cinayət işinin materiallarında quldur yuvası kimi yazılmaqdadır. MTN-in bütün idarələrinin rəisləri, onların müavinləri, tabeçilikdə olan bütün şəxsi heyət istintaqa cəlb olunub, əksəri həbsə alınıblar. 2 ay əvvəl başlanılan proses çərçivəsində həbslər artıq səngiyib. Bu həbslərin gələn il də davam edəcəyi bildirilir.

İstintaqçıların uzun-uzadı sorğu-suallarından sonra həbs olunanlardan biri də MTN-in Antiterror Mərkəzinin rəisi, general-mayor Elçin Quliyev oldu. Səbəylə Rayon Məhkəməsi E.Quliyev barəsində 4 ay müddətinə həbs qətimkan tədbiri seçib. Səbiq rəisin adı Baş Prokurorluğun Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə İstintaq İdarəsində başlanmış cinayət işi üzrə Cinayət Məcəlləsinin bir neçə maddəsi ilə təqsirləndirilən şəxs qismində keçir. Həbsi ilə paralel olaraq E.Quliyevə məxsus bütün mənzillərdə axtarış əməliyyatları aparılıb.

Qeyd edək ki, MTN ətrafında baş verən hadisələrdən sonra Elçin Quliyev tutduğu vəzifədən azad olunaraq MTN-in Heydər Əliyev adına Akademiyasının kafedra rəisi təyin edilmişdi. Elçin Quliyevin həbs olunmaması "MTN işi"ndə ən böyük müəmmalardan biri hesab olunurdu. Onun xeyli gecikmə ilə vəzifəsindən çıxarılmasından sonra MTN-in Heydər Əliyev adına Akademiyasına kafedra rəisi təyin olunması isə bu müəmmarı bir qədər də artırır. Həlbuki, çoxsaylı cinayət əməllərində E.Quliyevin adı qırmızı xətlə keçirdi.

E.Quliyevin həbsi onun müavini olan İlqar Əliyevin Bakı İstintaq Təcridxanasında, saxlanıldığı kamerada meyitinin aşkarlandığı günlərə təsadüf edib.

E.Quliyev Azərbaycanın xüsusi xidmət orqanında fəaliyyətə MTN-in N sayılı rabitə hərbi hissəsində başlayıb. Sovetlərin dağılmasından sonra bu hərbi hissə uzun müddət Rusiya kəşfiyyatının nəzarəti altında qalmaqda davam edib. Sonrakı illərdə E.Quliyev vəzifə pillələrində sürətlə irəliləməyə başlayıb. Rabitə hərbi hissəsindən MTN-ə keçib, nə qədər qərribə olsa da, nazirliyin Rusiya istiqaməti üzrə fəaliyyət göstərən strukturunun əməkdaşı, nazir müavini Tofiq Babayevin köməkçisi olub. Eldar Mahmudov MTN-ə gələndən sonra isə karyerasında sıçrayış baş verib - əvvəlcə idarə rəisinin müavini, idarə rəisi, nəhayət Baş İdarə rəisi, Antiterror Mərkəzinin rəhbəri təyin olunub və general rütbəsi alıb. Məlumatla görə, MTN-dəki peşəkarlar Elçin Quliyevə hər zaman şübhə ilə yanaşıblar...

Antiterror Mərkəzinin bir neçə gün əvvəl həbsdə intihar etmiş keçmiş rəis müavini İlqar Əliyevlə Elçin Quliyevin adı bir sıra cinayətlərdə birgə hallanıb. Təkcə bir faktı qeyd etməyə kifayətdir ki, ötən ilin sentyabrında

MTN tərəfindən sifarişlə həbs olunan, həbsdə olmanın işgəncələr görün və Eldar Mahmudovun vəzifədən çıxarılmasından cəmi 2 gün sonra azadlığa çıxan Əmlak Komitəsinin keçmiş əməkdaşı Mətləb Mustafayev qanunsuz həbsinə və MTN polkovniki olan qardeşinin intiharına görə həm də Elçin Quliyevi ittiham edir.

dova xüsusi yaxınlığı ilə seçilən, onun tərəfindən MTN-ə cəlb olunan və yüksək vəzifələrə irəli çəkilib. O, bu illər ərzində qurumda törədilən cinayətlərə ən azından şahidlik edib, susqun seyrçi mövqə sərgiləyib. Hərçənd ki, onun adı bir çox cinayətlərdə qırmızı xətlə keçir. Məsələn, bir müddət əvvəl "Yeni Məsəvat"a təşrif buyurmuş

olaraq rəislərini "satırlar". Onların arasında "bək qoz" çıxarı hələ ki, yoxdur. Dindirilənlər dəhşətli cinayət əməllərini "aldıqları əmr əsasında" həyata keçirdiklərini inkar etmərlər. Deməli istintaqda E.Mahmudovun əleyhinə ifadələr və dəlillər də yox deyil.

Keçmiş nazir müavini Hilal Əsədovun da həbsinə sanksiya

"MTN işi": növbəti həbslər "meymun ili" nə qaldı?

"Eldar Mahmudov oğluna vəkalətnamə verərək xaricdəki bank hesablarına yatırılan pulların çıxarılmasını və ölkəyə qaytarılmasını tapşırıb"; Hilal Əsədov Bakının mərkəzindəki evindən köçdü, onun İngiltərəyə köçməsi xəbəri yayılıb...

Oktyabrın 17-də prezident sərəncamı ilə Eldar Mahmudov milli təhlükəsizlik naziri postundan azad olundandan sonra onun müavini, general-leytenant Hilal Əsədovun evində axtarış aparılması haqda məlumat yayıldı. Həmin məlumatda bildirilir ki, adətən 2 mülki geyimli şəxsin müşayiət etdiyi H.Əsədov bu dəfə Bakının mərkəzindəki mənzilinə 10-a yaxın şəxs gəlib. 28 May küçəsi, ev 18 ünvanında aparılan axtarışdan sonra H.Əsədov həmin şəxslərin əhatəsində naməlum istiqamətə aparılıb. Axtarış kimi təqdim olunan bu "gediş-gəliş" zamanı mənzildən sənədlər götürülüb. Sonradan isə H.Əsədov özünə yaxın saytlar vasitəsi ilə bu xəbəri təkzib etməyə çalışdı.

Aldığımız son məlumata görə, H.Əsədov dekabrın 22-də 28 May küçəsi, ev 18 ünvanından köçüb. Vaxtilə qara rəngli, Az 90 AA 881 nömrə nişanlı, son model "Mercedes"-də gəzən Eldar Mahmudov son dəfə evinə Az 99 UU 881 nömrə nişanlı "Range Rover"-də gəlib. Həmin vaxt mənzildən əşyaları daşınmış. H.Əsədovun ailəsi ilə birgə İngiltərəyə köçəcəyi haqda məlumat var. Bildirilir ki, onun qızı İngiltərədə təhsil alıb. Orada səbiq nazir müavini əmlaklarının olması xəbəri də var.

Hilal Əsədov Eldar Mahmudov

vermək üçün istintaqda dəlillər toplanmaqdadır. Bəzi ehtimallara görə, həbsləri E.Mahmudovda yekunlaşdırmaq üçün ondan əvvəl H.Əsədovu da həbs edə bilərlər...

Eldar Mahmudovun oğlunun ölkədən çıxışına icazə verilib?

Eldar Mahmudov tutduğu postdan çıxarıldandan sonra özünün də tezliklə həbs olunacağı haqda xəbərlər yayılmışdı. Sonradan isə məlum oldu ki, vəzifəsini itirəndən bir neçə gün sonra qədər o, Badamdarlı dərbəbəli villasında nəzarət altında saxlanılıb, oradan isə artıq ləğv olunmuş MTN sanatoriyasına aparılaraq daha etibarlı şəkildə nəzarət olunması təmin edilib. E.Mahmudovun hazırda da orada olduğu bildirilir. Qeyd olunur ki, tutduğu postdan çıxarıldandan sonra ürkə krizi keçirən səbiq naziri elə oradaca dindirir, sorğu-sual edirlər.

E.Mahmudov vəzifəsini itirəndən sonra onun vəzifədə olan qohum-qardaşı da işdən çıxarılib, onların ölkədən çıxışlarına "stop" qoyulub. Ölkədən çıxışına "stop" qoyulanlar sırasında nazirin oğlu Anar Mahmudov da olub. "Caspian Crystal" holding İdarə Heyətinin sədri olan Anar Mahmudovun bir neçə gün əvvəl ölkədən çıxışına qoyulmuş "stop" götürülüb. Bundan sonra A.Mahmudov ölkədən gedib. Ehtimal olunur ki, E.Mahmudov oğlu A.Mahmudova vəkalətnamə verərək xaricdəki bank hesablarına yatırılan pulların çıxarılmasını və ölkəyə qaytarılmasını tapşırıb...

Qeyd edək ki, bu gün "MTN işi" üzrə 30-dan çox həbsə alınan və 100-dən artıq istintaqa cəlb olunan şəxsin olması haqda məlumat var. Gələn il həbsə alınanların sayının artacağı da gözlənilir. Həbsə alınanlara Cinayət Məcəlləsinin 308.2, 309.1 və 302.2-ci və maddələri ilə ittiham irəli sürülüb.

□ E.HÜSEYNOV

Virtualaz.org isə istintaqa yaxın mənbələrə istinadən yazır ki, həbs edilənlər bir qayda

Ölkə yeni siyasi situasiyaya doğru gedir

Azərbaycan çox çətin illə vidalaşmaqdadır. 2015-ci il təkə iqtisadi deyil, siyasi təlatümlərlə yadda qaldı. Azərbaycan müstəqillikdən üzü bəri bir sıra ağır siyasi travmalar yaşayıb, dövlət çevrilişləri, siyasi sui-qəsdlər olub. Ölkə uzun illərdir ki, siyasi-iqtisadi sabitlik dövrünə qədəm qoymuşdu. Bu il yaşanların doğurduğu psixoloji şokun səbəbini həm də iqtisadi sabitlikdə axtarmaq lazımdır...

Qərbedir, hələ ilk Avropa Oyunlarına hazırlıqlar başlayanda müstəqil ekspertlər Azərbaycanda mümkün gərginlik ssenariləri haqda ehtiyatla da olsa danışdırlar. Bu iddialar ümumi olaraq ondan ibarət idi ki, 2014-cü il Soçi Olimpiadasından sonra Rusiya Qərbin hədəfinə gəldiyi kimi, 2015-ci ildə Azərbaycanda da gərginliklər yaşanacaq. Bir çox Avropa liderləri Soçi Olimpiadasında olduğu kimi, Bakıya gəlmədilər, imtina motivləri də, demək olar ki, eyni idi: insan haqları, siyasi məhbuslar və avtoritar idarəçilik. Rusiya Soçi Olimpiadasından sonra müharibəyə cəlb edildi: Kırım işğal etdi, Ukraynanın Şərqi də hələ də atəşi bitməyən münaqişənin ortasındadır, bir tərəfdən də Suriyaya bombalar yağdırır. Üstəlik, iqtisadi və siyasi sanksiyalarla əzilir. Vladimir Putinə bir çox Avropa ölkələrindən iki ildən çoxdur rəsmi dəvət gəlmir, Rusiya prezidentinin yaxın ətrafı - məmurların yarıdan çoxu məzuniyyətə getdikləri sanksiyalar səbəbindən ölkələrində keçirmək məcburiyyətindədirlər. Ölkə bir neçə devalvasiya keçib və "üzən müzənnə" rusların da canını üzməkdədir.

Azərbaycan hələ bu oda Avropa Oyunları başlamamışdan düşdü: may ayında səbəbi hələ də tam bilinməyən binanın yanması ilə... Avropa Birliyi ölkələrinin liderləri oyunların açılış mərasimində gəlmədi, Avropa Parlamenti indiyədək ən sərt qətnaməsini Azərbaycana qarşı oxudu, indi isə ABŞ Konqresinə Azərbaycan hakimiyyətinin ən üst düzeyini və bütün siyasi qollarını (icraedici, qanunverici və məhkəmə) əhatə edəcək sanksiyalar siyahısı təqdim edilib. Ölkəni Qarabağda müharibəyə cəlb etmək niyyəti də sezilməkdədir. Bu, vətən müharibəsi deyil, hər nədirsə, daha ciddi plandır və Azərbaycanın xeyrinə nəse dəyişəcəyi çox şübhəlidir. Həmsədrilər bu il ilk dəfə görüşən prezidentlərin təmaslarından sonra ağır-ağıza verib çox pessimist danışdılar. İndi sanki Amerika da Azərbaycandakı maraqlarını müdafiə etməyə əvvəlki tək həvəslə görünür. "Müharibə təhlükəsi xorunda" Qarabağ

rinin səbəbi siyasi məhbuslar və ölkədəki azadlıqlara bağlı deyil. Səbəb siyasidir, Azərbaycanın müstəqil siyasət yürütməsini istəməzlər və sair. Amma Azərbaycanı bu rolda görmək, onu bu yola sürükləmək istəyənlər var. Rusiyanın bir konqresmenin hazırladığı məsələdə bu qədər önəm verməsinin səbəbi də elə sülhə aydın görünürdü: "Azərbaycanı ona görə sıxırlar ki, Rusiyaya yaxındır".

Eyni sanksiyalar son aylar qismən yumşaldılan Belarusa da illərdir ki, tətbiq olunur. Fəqət, Rusiya heç vaxt açıq elan etməyib ki, Lukaşenko Rusiyaya yaxınlığına görə sanksiyalara məruz qalıb. Rusiya indiki həssas məqamda bu məsələni gündəmə gətirməklə Amerikaya Azərbaycan üzərindən yeni bir həmlə edir - hədəfə Azərbaycanı çıxarmaqla. Rusiya iddia etdiyi kimi, siyasi anlamda heç vaxt Azərbaycanın yanında olmayıb, Qarabağda 20 ildən çoxdur davam edən işğal buna ən yaxşı sübutdur.

rinin səbəbi siyasi məhbuslar və ölkədəki azadlıqlara bağlı deyil. Səbəb siyasidir, Azərbaycanın müstəqil siyasət yürütməsini istəməzlər və sair. Amma heç kim həm də onu da demir ki, məsələn, Qərb konkret olaraq Azərbaycandan nələri tələb edir? Rusiya ilə münaqişəmi? İranla çəkişməmi? Bəşər Əsədə qarşı Qərb koalisiyasında əsgəri iştirakı? Nefti ancaq Avropaya satmaq mı? Nəhayət, Qarabağla bağlı güzəştli siyasətim? Sonuncu istisna olmaqla sadələşdirilməsinin heç birinin realıqla əlaqəsi yoxdur. Azərbaycanın qəzəbli və kinli qonşuları arasında əzilməsi Qərbin marağında ola bilməz. Bəşər Əsədə bizim döyüşməmiş Qərbin ehtiyacı yoxdur. Ancaq Avropaya neft satmaq da tələb kimi səsənlə bilməz. Qalır Qarabağ məsələsi ki, Qərb bu məsələyə ikili standartla yanaşır. Amma insaf naminə Qərb təsisatları - Avropa Şurası və Avropa Parlamentinin Qarabağla bağlı bu

Qərbin yanında yer almalı - qurtuluş düsturu...

Azərbaycan 2016-da daha intensiv, daha açıq siyasət yürütməli, Qərbin pullarının toplandığı maliyyə mərkəzləri ilə danışıqlara başlamalı, təxirəsalınmaz iqtisadi reformalar aparmalıdır; neft siyasəti bitdi, amma dünyanın axırı da deyil...

separatçıları üçün qucaq açan amerikalı həmsədrin səsi indi daha gur gəlir.

Ölkə daxilində də gərginlik var. MTN-in ələ keçən çetəsinin bir çox mühüm sirri cəmiyyət üçün açılmamış qalır, diplomatik korpusu kimlərsə gah iti, gah da sakit şəkildə bəşik kimi yırtalayırlar. Manat bir il ərzində 98 faiz devalvasiya edib. Üzən məzənnə ölkənin dənəsinə pozub, hökumət də məyusdur, xalq da. Azərbaycan hökumətinin təmsilçiləri yaxşı xatırladığımız son 10 ildə ilk dəfədir ki, gələn ilin çətin olacağından danışdılar. Bu açıqlamalar artıq ölkədə yeni situasiya deməkdir.

Hakimiyyət və xalq üçün yeni situasiya

Neftin qiymətinin minimum həddə endirilməsi təkə Rusiyanı çökdürməyə hesablanmış, bu bir çox ölkələri də cəzalandırmaq niyyəti gü-

dür. Neftin aşağı qiymət siyasəti dünyanı yönləndirən güclər üçün görün nə qədər önəmliydise, bu il İranla anlaşma da imzalandı. İqtisadiyyatı neftə söykənmiş ölkələrin siyahısı gizli deyil ki. Qərb neftin siyasətə bünca bulaşmasını artıq həzm edə bilmirdi, hələ Səddam Hüseyin devrilməsindən bəri bu siyasətin konturları görünməkdə idi. Zəngin neft ehtiyatlarından hədsiz varlanmış, Liviyanı əşirət başçısı kimi idarə edən Qəzzafi dünya liderlərinə əlini öpdürürdü, ABŞ-ın quyruğunda yerləşən Venesuelanın prezidenti neft çəlləyinin qiyməti 150 dollar olanda BMT-də "Amerikaya tüpürürəm" deyirdi, eləcə də neft və qazı ilə silah arsenalını möhkəmləndirən Rusiya prezidenti Putin də dünya ağalığı iddiasında idi. Bəzi ərəb ölkələri də bahalı neft amilindən yararlanaraq Qərbə əzələ nümayiş et-

dirirdi. Qəzzafi və Uqo Çaves ucuz nefti görmədilər, amma Putin bu taleyi yaşayır...

Azərbaycanın Qərblə münasibətlərindəki gərginliklər zaman-zaman yaşanıb, sonra isə bu münasibətlər normal axara düşüb. Amma son iki ildə, xüsusilə Avropa Oyunları və ondan sonrakı dövrdə bu münasibətlər normal axara salmaq mümkün olmur və ən pisi odur ki, hər ötən ay bu həftə mümkün kimi görünür.

"Rossiya-24" kanalının Azərbaycana ABŞ-ın mümkün sanksiyaları barədə ötən həftəsonu verdiyi sülhə əslində Azərbaycanın əleyhinə idi. Rusiya telekanalı həmin sülhə verdiyi fon şəklini heç qabartmasaq belə, Azərbaycanın "Şər üçbucağı" ilə müqayisə edilməsi siyasi savadsızlıq yox, yanan ocağa atılan bomba deməkdir. ABŞ Azərbaycanı heç zaman düşmən üçbucağında görmə-

Rusiya ilə şimal və təhlükəli qonşumuz olaraq ehtiyatlı davranmaq Azərbaycanın xarici siyasətində əsas prioritetdir. Sabah müxalifət də hakimiyyətə gəlsə və bu siyasət radikal olaraq dəyişsə, bu, Azərbaycana baha başa gələ bilər. Amma onunla da razılaşmaq olar ki, hakimiyyət Rusiya ilə hərdən Qərbdə bəzi şübhələr yaradacaq həddə də yaxınlaşır. Amma bu sanksiyalar hədəsinə, Qərblə münasibətlərə bünca soyuqluq gətirəcək həddə ola bilməz.

Qərb dediyimiz birqütüblü deyil, onun bir ölkəsi ilə məsələli davranıb, digəri ilə yaxın müttəfiq də olmaq mümkündür. Fəqət, bütün Qərbi, Amerikanı dörd-beş müxalifətçi mandatına, 10-15 siyasi səbəblərdən tutulmuş məhbusa görə qarşına almaq da doğru siyasət deyil. Azərbaycan rəsmiləri deyir ki, Qərbin tezyiqlə-

il qəbul etdiyi qətnamələr də var axı. Bizi yanında görmək istəyən Rusiya isə Dumada hələ indiyədək Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyən bir qərar veribmi?

Rəsmi Bakı Qərblə qarşıdurmaya getdikcə Qarabağı bizə yaxınlaşdırmır, yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, əksinə, sirtlarını bizə çevirirlər. Bu siyasət xüsusilə neft bünmunun bitdiyi bir dövrdə Azərbaycan üçün çox ziyanlıdır.

Azərbaycan indən sonra Qərblə daha intensiv, daha açıq siyasət yürütməlidir. Ölkə Qərbin pullarının toplandığı maliyyə mərkəzləri ilə daha intensiv danışıqlara başlamalıdır, təxirəsalınmaz iqtisadi islahatlar aparılmalıdır. Qeyri-neft sektoruna Qərb investorlarını cəlb etmək lazımdır, bu mümkün olmasa belə, iqtisadiyyatı neft asılılığından qurtarmaq üçün maliyyə insitutlarına müraciət etmək lazım gələcək. Bu kimi iri layihələri maliyyələşdirmək üçün isə ölkədəki siyasi azadlıqlar ən vacib şərtidir. Heç kim istəməz ki, Azərbaycan Qərbin boyunduruğuna düşsün. Zəngin Qərbin də indi boyunduruğunda ağır yüklər var; milyardlarla dollar tələb edən miqrantlar axını, büdcəsi heklə də "deşiklə" formalaşan Ukraynanı xatırlamaq kifayətdir.

2016-cı il Azərbaycan üçün daha ciddi sınaq ili olacaq. Azərbaycan hakimiyyətinin bu sınaqdan çıxmasına isə təkə hakimiyyət məsələsi kimi baxmaq yanlış olar, ortada Azərbaycanın taleyi var. Neft siyasəti bitdi, amma dünyanın axırı da deyil...

□ "Yeni Müsavat"

Görəsən, baş nazirimiz nə deyir?

Elsad PASASOY
epashasoy@yahoo.com

Keçən il BMT dünyanın ən xoşbəxt ölkələrinin reytingini açıqlayanda məlum olmuşdu ki, 156 ölkə arasında Azərbaycan 116-cı "xoşbəxt"dir. O zaman ölkəmizin xoşbəxtlik əmsalına görə, nəinki Avropa dövlətlərindən, hətta İran, İraq, Zimbabve, Tunis, Qana dövlətlərindən də geridə qalması bizi yaman pərt eləmişdi. Hansı ki, onda nə manatın devalvasiya müsibəti olmuşdu, nə də neft 36 dollara düşmüşdü...

Bu gün bizim neçənci "xoşbəxt" olduğumuzu bilmək üçün ciddi iqtisadi təhlillərə, hesabatları gözləməyə ehtiyac da yoxdur, küçədə 10 dəqiqə ayaq saxlayıb adamların üzünə baxmaq kifayətdir. Hüznüldür adamlarımız.

2008-ci il böhranı yadırdadırmı? Onda Hesablama Palatasının sədri işləyən Heydər Əsədov demişdi ki, böhran Azərbaycana təsir etməyib, sadəcə "sürtünüb keçib". Onda neftin qiyməti indikindən 3-4 dəfə bahaydı deyər, ciddi təsir hiss olunmamışdı. 50 illik neft, 100 illik qaz ehtiyatımızın olması barədə proqnozlar rəsmiləri o qədər rahatlamışdı ki, belə təkliflərə qulaq asmağı belə vaxt itkisi sayırdılar. Nəticə ortadadır.

Budur, böhran gecə yarısı qapını sındırıb evimizə girib, indi yada düşür ki, gerek vaxtilə iri zavodlar tikəydik. Olan-qalan zavodların qapılarını möhürlənməsi, iş adamlarının ölkədən didərgin salınmasında rol oynayanların da "xidmətləri" yada salınmalıdır. Statistika var idi e, ölkədə açılan iş yerlərinin 1 milyona çatması ilə bağlı, qoy bu statistikanı hazırlayıb dövlət başçısına və cəmiyyətə təqdim edənlər cavab versin. O qədər iş yeri açıldısa, niyə Azərbaycanda cəmi dörd şəhər və rayon dotasiyasız yaşaya bildi? Niyə "yerli istahsal"la məşğul olanlar da sən demə xammalın 80-90 faizini xaricdən aldı? Niyə...

Ölkə başçısı az qala hər çıxışında ölkədəki inhisarçılıqdan, məmur özbaşınalığından danışır. Əslində bu mesajlardan sonra vəziyyət yaxşılaşmağa doğru dəyişsəydi, xalqın xidmətçisi yox, ağası olmaq iddiasında olanlar özlerini yığırdıydı, bu dollar məsələsi, neftin qiyməti bizə bu qədər ziyan vurmazdı.

Məsələn, biri xaricdən kartof gətirirdi deyər, gədəbəyli məhsulunu bazara çıxara bilmədi. Digəri alma biznesinə girişdiyi üçün Quba kəndlisi almanı Qusarçayla üzü aşığa axıtdı. Başqası İrandan xiyar daşdığı üçün Lənkəran kəndlisi çarəsiz qaldı... Nəticədə kəndlilin torpağa həvəsi rəsmən öldü. Qeyri-neft sektoru necə inkişaf edə bilərdi bu vəziyyətdə? Bir vaxtlar iqtidar deputatlarından biri demişdi ki, Gədəbəyde camaat artıq kartof yox, rayondakı qızıl mədənləri ilə maraqlanırdı. Əgər insanlara heç olmasa torpağı əkib-becərmək, məhsulunu satmaq imkanı yaradılsaydı, bu gün ölkənin taxıl ehtiyatı da olardı, mör-meyvəmizlə özümüzü də təmin edərdik, xarici bazara da çıxardıq.

Öz təcrübəmizdən götürək. Qəzetçilik özü də bir istehsal müəssisəsidir. "Yeni Müsavat"ın vaxtilə təkə əldə qəzet satıb ailəsinə çörək qazananlarının sayı 200 nəfər idi! Ümumilikdə isə minlərlə ailə bir qəzetin sayəsində çörək qazanırdı. Amma günün birində əl yayımını yığırdırdılar, metroya qəzet buraxmadılar, köşkləri götürdülər və nəticədə həm qəzetin yayılması, məhsulunu bazara çıxartması imkanları tükəndi, həm də adamlar işsiz, ailələr çöreksiz qaldı. Üstəlik də bu ailələr dövlətə yük oldular. Ayrı-ayrı düşünüləmiş qərarlar, sui-istifadələr, məmur özbaşınalığı, inhisarçılıq halları ölkədə yüzlərlə müəssisənin qapadılmasına, on minlərlə insanın işsiz qalmasına və dövlətə yük olmalarına səbəb oldu. Əgər heç olmasa fəaliyyət göstərən zavodlar, istehsal müəssisələri qapadılmasaydı, böhran bugünkü kimi qapımızı bərk döyməzdi.

Amma daha bunlar olub, bundan sonra vəziyyətin daha da pisləşməməsi üçün çalışmalıyıq. Məsələn, baş nazir hələ vəziyyətə münasibət bildirməyib. Faktiki olaraq fəvqəladə vəziyyətdir, iş adamları, fermerlər, istehsalçıların təmsilçilərindən, ekspertlərdən ibarət ümumrespublika toplantısı keçirilməli, təkliflər dinlənilməli, hansı sahədə nə etmək, bundan pis olmasının qarşısını almaq mümkünə, təcili işlərə başlanılmalıdır.

Hələ də gec deyil. Heç olmasa adamları qışdan çıxartmaq üçün bir proqram hazırlanmalı, dərhal icraya yönəldilməlidir. 2005-2010-cu illərdə hökumətə alternativ təkliflər təqdim edənləri eşitmədilər, heç olmasa indi biganə olmasınlar. Hər halda maraqlıdır, görəsən, hörmətli baş nazirimiz vəziyyətlə bağlı nə deyir? Bir il ərzində iki devalvasiya olub, Artur müəllim hələ də münasibəti bilinmir...

Azərbaycanda il ərzində baş verən ikinci devalvasiyadan bir həftə ötür. Bu müddət ərzində xalqın iqtisadi böhrandan ciddi narahatlığı müşahidə olundu. Lakin bir halın da şahidi olduğ ki, cəmiyyət narazılığını yalnız marketlərdə bir neçə günün azuqəsini almaqla "çıxardı".

Çoxları bunu ölkə müxalifətinin zəifliyi ilə əlaqələndirir. Maraqlıdır ki, demokratik düşərgə də baş verənlərə yalnız münasibət bildirmək, bəyanat verməklə kifayətləndi. Dünya praktikasından görüldüyü kimi, belə hallar yaşanan ölkələrdə xalqın əsas gözləntiləri müxalifətdən olur. Amma ölkəmizdə tamamilə fərqli situasiyadır. İlin əvvəlində baş verən birinci devalvasiyadan sonra müxalifətin keçirdiyi etiraz aksiyasına xalq gəlmədi.

"Turan" İnformasiya Agentliyinin rəhbəri Mehman Əliyev xalqın baş verənlərdən şok keçirdiyi qənaətindədir: "Xalq şokdadır və nə edəcəyini bilmir. Birinci devalvasiya dalğasında birtəhər dözdülər. Amma ikinci dalğa çox ciddidir. İnsanlar qiymətlərin ciddi şəkildə artdığını indi daha çox hiss edir. Getdikcə reaksiya sürətlənəcək, vəziyyət daha çox pisləşəcək. İqtisadi sahələrdə tənəzzül olacaq. Əgər demokratik ölkə olsaydı, insanlar rahat şəkildə mitinqlər keçirə bilsəydilər, küçələrə minlərlə etirazçı çıxardı. Bizimkiler daha çox Qərb ölkələrini nümunə götürür. Göstərmək istəyirlər ki, xalq orada narazıdır. O ölkələrdə hər hansı bir narazılığa görə xalq sözünü açıq şəkildə deyər bilir. Hökumət bununla

"Qara bazar ertəsi"ndən 1 həftə keçdi - "İqtidar yanvarda..."

Mehman Əliyev: "İllərlə biz savaşıyıq, indi də xalq çıxıb hüquqlarını tələb etsin"

razılışır və hansısa tədbirlər görür. Amma bizdə bunlar yoxdur. İnsanlar kütləvi şəkildə həbs olunur, hədələnilir, təqib olunurlar. Vaxtı ilə bunu müxalifətə qarşı edirdilər, amma indi ümumi xalqa qarşı bunları tətbiq etmək çox çətin olacaq. Təcili tədbirlər görülməlidir. Bunlar olmasa, ciddi təhlükələrə gətirib çıxaracaq".

"Turan" rəhbəri müxalifətin susqunluğu ilə bağlı iddialara da toxundu: "Müxalifət bizdə çətin duruma salınıb. Parlamentdə təmsil olunmur, söz demək imkanları yoxdur. Küçələrdə aksiya keçirməyə imkan verilmir. Müxalifət kifayət qədər zəif çərçivəyə salınıb. Hazırda müxalifətin xalqın

yerinə nəyisə həll edəcəyini gözləmək düzgün deyil. Proses ona doğru gedir ki, müxalifətlə hakimiyyətin yox, hakimiyyətlə xalqın qarşıdurması ortaya çıxır. Bu artıq müxalifətin deyil, kütlənin marağıdır. Bütün təbəqələrə baş verənlər ciddi təsir edir. Dövlət orqanlarında işləyənlərdən də narazılıq edənələr var. Hökumət çox gecikir. İllərdir dediyimiz situasiyaya gəlib çatmışıq. Zamanında bunları deyirdik. Təəssüf ki, bu xəbərdarlığı o zaman xalq dəstəkləməmişdi. İllərlə biz savaş aparmışıq, indi də xalq çıxсын öz hüquqlarını qorusun. Proseslər ona doğru da gedir".

M.Əliyev hakimiyyətin baş verənlərdən çıxış yollarını

nı da göstərdi: "Hakimiyyətin bütün addımları və gedişləri onu göstərir ki, bu vəziyyətə hazır olmayıblar. Hökumət düşüncüdü ki, neftin qiyməti 40 dollardan da aşağı düşər. Bunu son vaxtlar hiss etməyə başladılar. Birtəhər situasiyanı yola verəcəklərini düşündülər. Sonuncu devalvasiya hər şeyi çıpaqlığı ilə ortaya qoydu. Xeyli vaxt itirildi. Böhrandan çıxış proqramları yoxdur. Bundan sonra hansı addımlar atılacaq, hamımız birlikdə şahidi olacağıq. Məndə olan məlumata görə, hökumət islahatlar paketi hazırlamağa başlayıb. Yanvar ayında ortaya nəse qoyulacaq. Nə qədər ciddi antikrizis proqramı olacağını deyər bilmərəm. Yarımçıq islahatlar paketi ilə vəziyyətdən çıxmaq mümkün deyil. Ciddi dəyişikliklərə böyük ehtiyac var. Birinci növbədə monopoliyalar aradan qaldırılmalı, biznesin inkişafı üçün vəsaitlər ayrılmalı, kənd təsərrüfatı problemi həll olunmalıdır. Hakimiyyət isə bunu istəmir. Düşünürlər ki, azadlıqları insanlara versək, hakimiyyətdən gedəcəyik. Yalnız bir dərdləri var, o da budur."

□ **Cavansir ABBASLI**

Müxalifyönlü tanınmış vəkildən Vasif Talibova tərifi

Qurban Məmmədov: "Xalqa xidmətin ən gözəl nümunəsini ondan öyrənin"

Tanınmış vəkil **Qurban Məmmədov** Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri **Vasif Talibovun** xalqa xidmət nümunəsi göstərdiyini söyləyib. **Qurban Məmmədov** özünün facebook səhifəsində yazıb ki, "Naxçıvanbank"ın dollarla kredit borcu olan vətəndaşlara güzəşt qərarı verməsi **Vasif Talibovun** böyük fədakarlığının nəticəsidir:

"Hörmətli Vasif Talibovu bəyənəməyənələr, haqqında min cür uydurmalar yayanlar, onun nə vaxtsa paytaxta, daha yüksək vəzifəyə gətirilə biləcəyindən vahiməyə düşüb qışqananlar, buyurun, xalqa xidmətin ən gözəl nümunəsini ondan öyrənin. "Naxçıvanbank"ın bu humanist addı-

Vasif Talibov

Qurban Məmmədov

rini xilas edir. Ən düz olanı da budur. Çünki yalnız bu gün xilas etdiyi müştəriləri sabah onu xilas edə bilər. Başqa heç kim! İqtisadiyyatın qızıl qaydası: varlığını qorumaq üçün kasıbı qorumaq lazımdır.

Mən şəxsim və ailəm adına, eləcə də Naxçıvan-

da yaşayan qohumların adına, şəxsən cənab Vasif Talibova və "Naxçıvanbank"ın rəhbərliyinə öz minnətdarlığımı bildirirəm. Sağ olun, Vasif müəllim!"

Xatırladaq ki, dekabrın 25-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sədri Vasif Talibovun yanında keçirilən toplantı zamanı o, Ali Məclis sədri tövsiyə edib ki, "Naxçıvanbank" ASC ABŞ dolları ilə kredit borcu olan sakinlər borclarını ödəyib qurtaradək 1 dolları 1.05 manat ekvivalentində konvertasiya etsin.

Bundan dərhal sonra "Naxçıvanbank" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Müşahidə Şurası bankın səhmdarları ilə razılaşdırılmış qaydada rəsmi qərar verib. Bankın xarici valyutada kredit portfeli 1 milyon ABŞ dollarına qədərdir və 370 nəfəri əhatə edir. Yaranmış zərərin "Naxçıvanbank" tərəfindən qarşılanaçağı bildirilib.

□ **E.SEYİDAĞA**

Qiymətin əmələ gəlməsi

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Ermənilər işğal elədikləri Qarabağ ərazisində mis zavodu açdılar. Bizim uca millət isə dollarla aldığı kreditləri necə qaytaracağını düşünüb intihar edir. İşıq gələn yer də var: Naxçıvan. Orda yerli xan Vasif müəllim dollar kreditlərinin qabaqkı 1 dollar - 1 manat 5 qəpik məzənnəsində saxlanması haqda göstəriş vermişdir. Bunu eşidən şuşalı dostlarım soruşurlar ki, Naxçıvanda Azərbaycan qanunları işləmir, niyə oradakı kurs, maliyyə siyasəti bütün ölkə ərazisinə tətbiq edilmir? Mənim belə təxribatçı siyasi suallara cavab verməyə həvəsim yoxdur. Üstəlik, Vasif müəllim niyə belə xırdaçılıq eləyib o 5 qəpiyi manatın üstündə saxlayıb, anlamadım. Bir az da qibtə elədim.

Hərçənd, Naxçıvanda köhnə kursla qaytarılacaq kreditlərin məbləği elə çox deyilmiş. Cəmi 1 milyon dollar. Adam başına yox, ümumiyyətlə. Qorxasan o kreditin də hamısı elə Vasif müəllimin öz adına olsun. Niyə də olmasın? Vasif müəllim bizim "milli Ramzan"dır, istəsə şəxsi zopark da saxlayar. Hətta mən istərdim o gəlib bizi bu böhrandan xilas eləsin. Ərazi həmin ərazidir, missiya da həminkdir. Bir növ, amerikalıların "Apollon" missiyası kimi. 11 dəfə uçdular, axırda Aya endilər. İndi biz də, kim bilir, bəlkə ikinci uçuşdan sonra xilas ediləcəyik? Yoxsa 11-ə qədər canımız qalmaz. Baxmayaraq ki, "on birinci birincidir!"

Şair Elçin Əliyev isə problemlərimizi poetik dillə əks etdirmişdir:

**"Az qala çörək də olsun bir manat,
Yağ, pendir qiyməti açıb qol-qanad.
Üç manat siqaret, dörd manat tomat,
Ay manat, çökürsən, camaat köçür.
Ay şair, maşın da kreditdədir,
Ayağım-başım da kreditdədir.
Gələcək yaşım da kreditdədir,
Fikirli gəzməkdən insan tər tökülür,
Ay manat, çökürsən, camaat köçür".**

Uzun şeir idi, yarından çoxunu devalvasiya elədim getdi. Şair hələ şeirin üstündə bir izahlı lüğət də göndərmişdi, örnək üçün, deyir beytin axırındakı "camaat köçür" ifadəsi bizim bu dünyadan köçməyimizi bildirir. Yaşamaq lazımdır, çox nahaq yerə şairlər ölümü-İtimi təbliğ edir. Ancaq Nəsimi demişken, şeir zamanı deyil...

Köhnə dostumuz Hüseynbala Səlimovun "Böhrandan qurtuluş varmı" adlı yazısını isə kədərle oxudum. Bəy orda sual verir ki, bizim bu kəlləçarxa vuran qiymətlər necə formalaşır, niyə belə bahalıq yaranır, qiymətlərin yaranma trayektoriyasını izləyən varmı və sairə. Mən "Narxoz"da - indiki çölü bezəkli, içi tezəkli adla desək İqtisadiyyat Universitetində məhz elə bu "Qiymətin əmələ gəlməsi" elmini oxumuşam. Bundan imtahan vermişəm. Sizcə bu fəni kim öyrədirdi? Azərbaycan xalqının iqtisadiyyat mütəxəssislərinin bütöv bir nəslini bədbəxt edən həmin adam kim idi? Xan Hüseyin Kazımlı! Neçə illərdir deputatxanada kreslo tutan, elmi bilikləri iki eşşəyin arpasını bölməyə də imkan verməyən birisi. Adam hətta "Qiymətin əmələ gəlməsi" kafedrasının müdiri qoyulmuşdu. İndi bilmirəm o fənn hansı adla qalır, Kazımlı yenə dərs deyirmi. Böyük ehtimalla yenə dərs deyir. Kimdən əskikdir ki? Azərbaycanda hansı müəllimdən böyük örnək gördük, Xan Hüseyin müəllim qırağa qaldı?

Mən oxuyanda 90-cı illər in əvvəli idi. İndi deyəsən yenə o dövrün inflyasiya vaxtlarına qayıdırıq. Yenə insanlar "dollar, avro, rus pulu" deyib "Molokan" bağına toplaşacaqlar. Bunun zərəri olsa da, xeyri də var, çünki iqtidar 20 il idi yalançı təbliğatla baş-beynimizi aparırdı ki, guya 90-cı illər dəhşətli ağır olub. (Əslində ağırlıq və inflyasiyanın böyüyü elə yapistlər gələndən sonra başlamışdı, ancaq bunu çox uzatmaq istəmirəm). Doğrudur, çətinliklər, faciələr vardı, ancaq gələcəyimizə ümidlər də vardı. İndi isə faciələr var, ümid yoxdur. Burnu fırtıqlı, 1994-cü ildə doğulan balaca yaltaqlar yaranmışdı son illər, AXC dövrünü söylədilər. Deyirdilər çox çətinlik çəkirdik, mayalana bilmirdik. Bax, həmin kateqoriya da qoy gerçəkliyin necə olduğunu canlı görsün.

Çörək olmaz, pirojna yeyirik, çox dərd eləməyin.

Rusiyanın "Su-24" hərbi təyyarəsi ilə bağlı insidentdən sonra Moskva ilə Ankara arasında başlamış iqtisadi və əsəb savaşı növbəti mərhələyə girib. İnsidentə görə Ankaradan qisas ala bilməyən, NATO üzvü Türkiyə ilə hərbi qarşıdurmadan çəkinən, ticari embarqoların effektiv olmayacağına əmin olan Kreml Türkiyəni indi də "zəif yeri"ndən - separatçı kartdan istifadə eləməklə vurmağa çalışır.

mübarizə və regional məsələlər müzakirə olunmalı idi.

Böyük ehtimalla, müzakirələrin mərkəzində Kremlin PKK və "kürd kartı"ndan öz məkrli niyyətləri üçün istifadə eləməsi, kürd və türk xalqları arasında sünə ədavət salmaq planları da yer almış olacaq.

Kürd muxtariyyətinin baş nazirinin Türkiyə səfəri də Səlahəddin Dəmirdaşın Moskva səfərindən bir neçə gün sonra təsadüf eləməsi ilə maraqlıdır. Bundan təxmi-

ni kəsərsiz eləmək, habelə yeni yaradılacaq kürd dövlətinə ciddi təsir imkanlarını saxlamaq məqsədi güdür.

Məlumdur ki, İraq Kürdistanının ərazisi neft-qaz yataqları ilə zəngindir və Türkiyə ilə regional kürd hökuməti arasında neçə vaxtdır energetika sahəsində ciddi əməkdaşlıq mövcuddur. Təbii ki, Bərzani hökuməti Türkiyə ilə neft-qaz əməkdaşlığında və onun inkişafında maraqlıdır, çünki söhbət milyardlarla dollar gəlirdən

ehtiyatların mümkün həcmi 5,7 trilyon kubmetrə çata bilər.

Qısası, qardaş ölkə kürdlər üçün, üstəlik, Avropaya doğru uzanacaq strateji qaz kəməri üçün mühüm tranzit ölkəsi qismindədir. Rusiyada bunu da bilir. Odur ki, Kreml "kürd kartı" hesabına həm də iki tərəf arasında indiki və gələcək neft-qaz anlaşmalarını pozmağa, Türkiyəyə qarşı əlavə təzyiqlər qazanmağa can atır.

Kremlin "Kürd kartı"na qarşı Ankara "Kırım kartı"nı qoyur

Türkiyə özünümüdafiə strategiyasını dəyişir; Ankara onun əleyhinə PKK və separatçılıq kartlarını işə salmaq istəyən Rusiyanı öz taktikası ilə vura bilər; iki regional güc arasında gərginlik üstəlik, gizli neft-qaz savaşına keçir...

PKK-nın siyasi qanadlarından sayılan HDP-nin sədri Səlahəddin Dəmirdaşın son Moskva səfərini əksər siyasi şərhçilər məhz elə Rusiyanın Türkiyə əleyhinə yeni bədniiyyəti taktikaya start verməsi kontekstində qiymətləndirir. Sözsüz ki, bu mesaj-təhdidi rəsmi Ankara artıq alıb və güman ki, kontur-tədbirləri gözlemək çox da zaman almayaacaq - hərgah Moskva sovet dönəmində də eyni kartdan Türkiyəyə qarşı zaman-zaman istifadə edib.

Bu xüsusda diqqətçəkicidir ki, Dəmirdaşın Moskva səfərindən cəmi bir neçə gün sonra Ukraynada Kırımla bağlı yaradılacaq yeni könüllü batalyonlara Türkiyə Müdafiə Nazirliyinin hərbi yardım etməyə başladığı haqda xəbər yayılıb (Xəbəri Rusiyanın ORT telekanalı da tirajlayıb). Ukrayna mətbuatına açıqlamasında məşhur biznesmen Lenur İslamov deyib ki, "Noman Çələbicixan" adlanacaq batalyonun tərkibinə Kırım tatarlarının nümayəndələri daxil ediləcək.

"Bu batalyonlara maliyyə əsasən könüllülərdən daxil olur. Ankara həmin batalyonların sadəcə, təchizatını həyata keçirir. Yaxın günlərdə batalyonlar üçün geyim və ayaq-qabı göndəriləcək. Yeni hərbi bölmənin tərkibinə 560 nəfər daxil olacaq" - bildirib İslamov. Batalyonun əsas hədəfi Kırımın Ukraynanın tərkibinə qaytarılmasına nail olmaqdır. Lenur İslamov Kırımın iqtisadi və energetik blokadasının əsas təşkilatçılarındandır.

Bu xəbərlər fonunda İraqdakı Kürdistan Muxtariyyətinin baş naziri Neçirvan Bərzani dünən Türkiyəyə səfər edib. Onun İstanbulda prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan və baş nazir Əhməd Davudoğlu ilə görüşü planlaşdırılırdı. Məlumatlara görə, görüşlərdə Türkiyə və İraqın kürd bölgəsi arasındakı münasibətlər, terrorla

nən iki ay öncə isə muxtariyyət prezidenti Məsud Bərzani Ankaraya səfər edərək, Türkiyə prezidenti və baş naziri ilə görüşmüşdü. Ötən həftə isə Bərzaninin İraq Kürd Muxtariyyətinin müstəqilliyi barədə referendum keçirilməsinə dair hazırlıqlara başlamaq göstərişi verdiyi haqda xəbər yayıldı.

Baş verənlər Ankaranın Kremlin yeni məkrli planlarına, ölkəni qarşıdarmaq və mərkəzi hakimiyyətə etimadsızlıq yaratmaq cəhdlərinə qarşı çevik kontur-diplomatik və preventiv addımlara qərar verməsi qənaəti yaradır. Əslinə qalsa, Türkiyə bölgədəki kürd məsələsinə diqqəti artırmaqla, kürd xalqını PKK terror təşkilatı və onun siyasi, separatçı qanadlarından ayırmaqda tamamilə doğru yol seçib.

Müşahidələr göstərir ki, Türkiyə İraqın şimalında kürd dövlətinin yaradılmasının bir zaman məsələsi olduğunu nəzərə alaraq, indidən İraq Kürd Muxtariyyəti ilə normal münasibətlər saxlamaq, Rusiyanın İraq kürdlərindən də Ankara əleyhinə istifadəsini önlemək, Moskvanın əlindəki "kürd kar-

gedir. Eyni zamanda bu yataqlar Türkiyənin Rusiyadan energetik asılılığının aradan qaldırılmasında az önəm daşıyır.

Məhz bu önəmə işarə vuran prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan bu yaxınlarda İŞİD-dən neft alınması ilə bağlı ittihamlara cavab olaraq bəyan eləmişdi ki, Türkiyənin neft aldığı ölkələr arasında Şimali İraq (İraq Kürdistanı) Rusiya, İran və Azərbaycandan sonra 4-cü yerdədir.

Bir məqamı da xatırladaq ki, kürd muxtariyyətinin hökuməti 2016-cı ilin sonunadək Türkiyəyə təbii qaz çatdırılmamasını planlaşdırır. Bu barədə dekabrın 15-də yerli Kürdistan hökumətinin iqtisadi məsələlər üzrə müşaviri Bevar Hansi bildirib. Onun sözlərinə görə, region Türkiyə vasitəsi ilə Avropaya 10 milyard kubmetr qaz ixrac etmək fikrindədir. 2020-ci ilin əvvəlində isə hasilat həcmi 20 milyard kubmetrədək artırmaq imkanı var.

Hazırda bölgədə kəşf olunmuş qaz yataqlarının həcmi təxminən 45 milyard kubmetr təşkil edir. Lakin region hökumətinin ehtimalına görə,

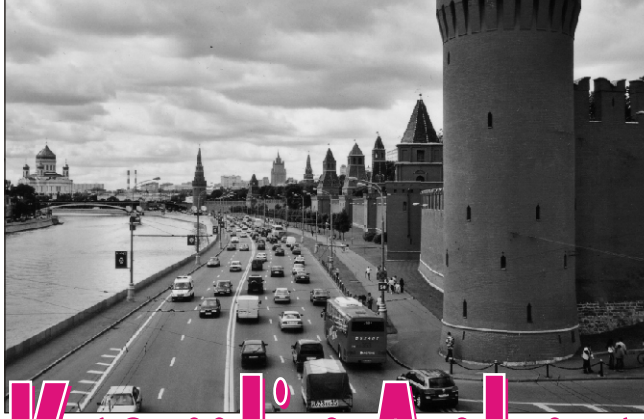
Türkiyə isə Kırım məsələsində, Kırım tatarları məsələsində öz prinsiplial mövqeyini saxladığını dönə-dönə bəyan edib Rusiyaya xəbərdarlıq mesajları göndərməkdə, ona yerini göstərməkdədir. Bir qədər əvvəl baş nazir Əhməd Davudoğlunun Rusiya tərəfdən Kırımın ilhaqını Ankaranın heç vaxt qəbul etməyəcəyini və Ukrayna dövlətinin yanında olacağını bir daha qətiyyətlə bəyan etməsi boşuna deyildi.

Söz düşmüşkən, tezliklə Davudoğlu Ukraynaya səfər edəcək. Şübhə yox ki, səfər Rusiya aqressiyası önündə Ukraynaya yeni siyasi dəstəyin ifadə edilməsi, habelə iki ölkə arasında iqtisadi və digər sahələrdə əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi, o sırada Rusiyanın məhdudiyatları nəticəsində Türkiyə ixracatında yaranan boşluğun Ukrayna hesabına doldurulmasının müzakirəsi ilə yanaşı, Rusiyanın "yaralı yerləri"ndən olan Kırım (tatarları) məsələsində Kiyevə məxsusi dəstəyin verilməsi ilə yadda qalacaq.

"Zəif yer" təkce Türkiyədə mövcud deyil ki.

□ Siyasət şöbəsi

Rusiya ilə Türkiyə arasında gərginlik başlandıqdan dərhal sonra çoxlarında belə bir əminlik yaranmışdı ki, Kremlin Türkiyəyə qarşı ilk cəza tadbiri bu ölkəyə qaz ixracını dayandırmaq olacaqdır. Lakin bu proqnozlar özünü doğrultmadı. "Qazprom" Rusiyadan Türkiyəyə təbii qaz nəqlinin normal şəkildə davam edəcəyini açıqladı.

Kremlin Ankaraya qarşı qaz şantajı bitdi?

Elxan Şahinoğlu: "Rusiya Türkiyəni əvəz edən başqa bazar tapa bilmir..."

Elxan Şahinoğlu

yədə alternativ bazarı yoxdur. Qaz ixracının dayandırılması bununla bağlıdır: "Rusiya təyyarəsi vurulan gündən mənim proqnozum belə idi ki, Rusiya Türkiyə qaz ixracından imtina etməyəcək. Çünki bunun başlıca səbəbi odur ki, Rusiyanın başqa bazarı yoxdur. Türk axını layihəsi niyə gündəmə gəldi? Ona görə ki, Bolqarıstan Rusiya qazını Qara dənizin dibi ilə qəbul etməkdən imtina etdi. Onda Rusiya prezidenti Vladimir Putin məcbur olub Ankaraya səfərə getdi və "Türk axını" layihəsini Ərdəşana təklif elədi. Türkiyə hakimiyyəti də layihəni qəbul edərək bildirdi ki, gələn danışıqlara başlayacaq. Yeni Rusiyanın alternativini yox idi. Rusi-

ya hökuməti anlayır ki, Türkiyəyə qaz ixracatını dayandırsa, Türkiyə dərhal başqa ölkələrdən də qaz ala bilər, amma Rusiyanın başqa ölkəyə Türkiyəyə satdığı qədər qaz satmağa imkanı yoxdur. Ona görə də Rusiyanın başqa alternativini yox idi və buna görə də Türkiyəyə qaz ixracatını dayandırmadılar. Təyyarə vurulmasının üstündən günlər keçdikcə özləri də yumşalmağa başladılar".

Ekspertin sözlərinə görə, Rusiya ilə Türkiyə arasında tək qaz layihəsi deyil, digər bir çox iqtisadi əlaqələr də davam etdirilir: "Rusiyadan bəyan edirdilər ki, Türkiyədən idxal olunan bütün malları dayandıraçaq. Məsələn, Sankt-Peterburq şəhərində böyük zavodlar var, bu zavodlara Türkiyədən çox cüzi miqdarda detallar gəlir-cəmi 1-2 faiz. Amma məhz o 1-2 faiz Rusiyaya buraxılmaması Sankt-Peterburqdakı həmin zavodların dayanmasına gətirib çıxardı. Dərhal zavodların rəhbərləri Rusiya hakimiyyətinə müraciət etdilər və bildirdilər ki, ya Türkiyədən mallar buraxılmalıdır, ya da zavodların işi aylarla dayanmalı olacaqdır."

□ **Etibar SEYİDAĞA**

Hakimiyyət də məcbur qalaraq gömrükdə saxladıqları malları ölkəyə buraxdı. Rusiya Türkiyəni əvəz edən başqa bazar tapa bilmir. Bu baxımdan düşünürəm ki, zaman keçdikcə, Rusiya ilə Türkiyə arasında olan bütün iqtisadi layihələr öz qüvvəsində qalacaqdır. Hətta "Türk axını" layihəsinin reallaşması yenidən gündəmə gələcək. Rusiyanın Türkiyədə tikəcəyi 20 milyard dollarlıq AES-i də gündəmə gələ-

Gələcək olmayanda...

Hüseyinbala SƏLİMOV

Bəli, siyasətçilər ilə yekun vurmağı sevirlər. Rusiya prezidenti V.Putin də bu yaxınlarda buna cəhd edib. O, ötməkdə olan ilin ən əlamətdar hadisəsi kimi böyük vətən müharibəsindəki qələbənin 70 illiyini qeyd edib.

Bəlkə də başqa vaxt bu detalın üstündə dayanmamaq olardı. Elə indi də ona ciddi şəkildə varmaq niyyətimiz yoxdur. Əlavə olaraq qeyd edək ki, rəyi soruşulan Rusiya vətəndaşlarının 40 faizdən çoxu ötən ilin ən əlamətdar hadisəsi kimi ölkələrinin Suriya münaqişəsinə cəlb olunmasını qeyd edib. Necə deyərler, izafi şərhə ehtiyac yoxdur - prezident xalqından, xalq da prezidentindən geri qalmır.

İl ərzində Rusiya ilə bağlı problemlərdən çox yazdıq. Əksər hallarda həmin yazılar ümumi ovqatla səsleşmədi, amma vaxt göstərdi ki, biz haqlı imişik. Xüsusən Qarabağ problemi ilə bağlı Rusiya kontekstində çox deyilmişdi. Biri deyirdi ki, Rusiya Ermənistanı yeddi rayonu, o birisi ərz edirdi ki, beş rayonu boşaltmaq üçün təzyiq edir. Amma nə beş rayon oldu, nə də yeddi.

Üstəlik, mənim bir detal diqqətimi çox cəlb etdi. Bu günlərdə Ermənistanın əsir götürdüyü Gürcüstan azərbaycanlısı ölkəsinin təzyiqlə azad edildi. Bəli, kiçik və zəif Gürcüstan da vətəndaşının taleyinə biganə deyil və hətta bunun üçün tələb etməyi də bacarır.

Amma Rusiya öz vətəndaşlarına tamamilə biganə qaldı - Ermənistanda əsir götürülmüş iki Rusiya azərbaycanlısı hələ də azad olacaqları günü gözləyirlər. Üstəlik, prezidentlərin görüşü də baş tutdu və o, bir daha göstərdi ki, nəinki sülhə, hətta qarşılıqlı anlaşmanın bərqərar olmasına hələ çox var.

Regiondakı və dünyadakı proseslərə gəldikdə isə, hələ də Rusiyanın ambisiyalarının acılarını yaşamaqda davam edirik. Artıq bir vaxt susanlar da bu gün açıq deyirlər ki, neftin ucuzlaşmasında əsas məqsəd Rusiyanın çökdürülməsidir. Bəlkə də burada bir detalı da qeyd etmək yerinə düşərdi. Belə ki, rəyi soruşulan rusiyalıların əhəmiyyətli hissəsi ötən ilin ilkindən daha yaxşı il kimi səciyyələndirib. Bunun da xüsusən şərhə ehtiyacı yoxdur, o səbəbdən ki, getdikcə sanksiyaların və böhranın təsiri özünü daha çox göstərir və insanlar bunların nəticələrini öz üzərlərində daha çox hiss edirlər.

Ümumilikdə hansı nəticə hasil olur? Rusiyada da, Azərbaycanda da insanlar daha çox seyrçiyə çevrilə bilər. Onlar hətta proseslərə münasibətdə tənbel-tənbel hakimiyyətin ardınca sürünürlər. Bu gün hər iki ölkədə iqtisadi böhran qarşılıqlı daha çox döyməyə başlayıb. İnsanların isə buna yalnız passiv münasibəti seziilir.

Xüsusən Azərbaycanda qəribə atmosfer hökm sürür. Kimi dindirirsən, qayıdır ki, gələcəyimiz yoxdur, nə bilim, gələcəyə ümidimiz yoxdur. Bəlkə də böhranın özündən də belə psixologiya daha qorxuludur. Böhranlar gəlib keçir, amma insanların nikbinliyi və fəal həyat mövqeyi ölkənin gələcəyini müəyyən edir.

Rusiya ilə bağlı da bəlkə də onlarla yazıda indiki vəziyyəti sovet dövrünün son çağları ilə müqayisə etmək cəhdləri müşahidə olunub. Orada da gələcəklə bağlı nənki fəal vətəndaş mövqeyi, hətta adı vətəndaş nikbinliyi də yoxdur.

Bir neçə il bundan əvvəl M.Kunderanın bir əsərini oxumuşdum. Həmin əsərdə qəhrəman deyirdi ki, keçmişimiz mif, gələcəyimiz isə müəmmədir. Adam düşünür ki, bəlkə miflərə aludə olduğumuzdan gələcəyimiz qaranlıqdır? Hər halda, bu haqda düşünməyə dəyər. Həm də belə bir detal da düşündürməyə vadar edir ki, hər iki ölkədə - Rusiyada da, Azərbaycanda da ictimai yalan geniş vüsət alıb. Yalan danışmaq norma halını alıb, ən dəhşətli isə, buna əksər hallarda siyasət, bəzi hallarda isə nikbinlik deyirlər.

Bəlkə də insanlara həqiqət deyilsə, ictimai həyatdan yalan yığılırsa, daha nikbin nəticələrə ümid etmək olar. Amma yalan bu ölkələrdə bir təsadüf deyil, siyasi sistemin ayrılmaz atributudur - bir yerdə aldatmağa başlandınsa və buna qarşı etiraz və müqavimət görməyinsə, özünə əziyyət verməyəcəksən, elə aldatmaqda da davam edəcəksən. Ona görə də ilk baxışda bir az qeyri-adi görünərsə də, siyasi zəncir davam edir - hakimiyyətlər aldatmaqda, cəmiyyətlər isə inanmaqda ısrarlıdırlar.

Ən ağırlısı odur ki, tutaq ki, Rusiyada Putin Kırımı qaytardı. Bəs bizimkilər nə edib? Bizimkilər haranı qaytarıblar? İstəməsən də, bir nəticə ilə razılmalı olursan - bizimkilər heç nə etməyib, onlar sadəcə, bizə öz məzmunumuzu qaytarıblar.

Beynəlxalq Qarabağ Koalisiyası yaradılır

Qurum bu həftə bir araya gələcək...

● **Şğala və Qondarma "Erməni Soyqırımı" İddialarına qarşı Beynəlxalq Qarabağ Koalisiyasının yaradılması ilə bağlı hazırlıq işləri artıq yekunlaşıb. Bu barədə Musavat.com-a Qarabağ Azadlıq Təşkilatının sədri Akif Nağı məlumat verib.**

QAT sədrinin sözlərinə görə, Koalisiyaya Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstandan 60-a qədər Qeyri-Hökumət Təşkilatının daxil olması planlaşdırılır. Dekabrın 25-də Koalisiyaya Azərbaycandan daxil olacaq QHT rəhbərlərinin növbəti ic-

lası keçirilib və son qərarlar verilib.

A.Nağı bildirib ki, koalisiyanın ilk toplantısı dekabrın

29-da Beynəlxalq Mətbuat Mərkəzində keçiriləcək. Müzakirələrə təqdim olunması nəzərdə tutulan Bəyannamə, Əsasnamə, Fəaliyyət Planı və digər sənəd layihələri də artıq razılaşdırılıb. Toplantıya Türkiyədən 31, Gürcüstandan 3 nümayəndənin, Azərbaycandan 25 təşkilat rəhbərinin qatılması nəzərdə tutulur. Toplantının qonaqları Nyu Baku otelində yerləşəcəklər. Türkiyədən ilk qonaqlar, o cümlədən Bilal Dünder, Cafer Dal, Möhsün Ağçay, Arda Serdar, Zaman Turgut isə artıq Bakıya gəlib.

Manatın ucuzlaşmasından sonra un bazarında da ajiotaj yaşanır. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycan vətəndaşlarının qida rasionunda çörəyin çəkisi daha çoxdur, bu mənada onun, arxında da çörəyin bahalaşması kasıb təbəqənin qaygılarını daha da artırır. Vəziyyətlə bağlı ölkədə un bazarında nəzarət etdiyi bildirilən şirkətin - "Karat Holding" MMC-nin rəhbəri, deputat Əsabil Qasımovla danışdıq.

Düzdür, müsahibə asan başa gəlmədi, təsadüfən görüşü müzdən özü də çətin vəziyyətdə deputat əvvəlcə qəzetimin yazdıqlarından şikayətləndi. Lakin onunla bağlı yazılara münasibətini öyrənmək üçün həmkarlarının günlerlə cəhd göstərdiyini deyəndən sonra vəziyyətlə bağlı danışdı. Mübahisələrlə və kifayət qədər ziddiyyətlərlə zəngin müsahibəni olduğu kimi təqdim edirik.

- Əsabil bəy, ölkədə onun bir kisəsinin qiyməti hətta 27 AZN-ə qalxıb, bu, ədalətlidir mi?

- Biz 27-yə satırıq. Əvvəla, bütün zavodlar 25.50-26 manata satır. Bu, İqtisadi İnkişaf Nazirliyi ilə razılaşdırılıb, əhəlinin vəziyyəti, devalvasiyanın həcmi nəzərə alınıb. Əslində baha satılmalıdır, ancaq satılmır.

- Ancaq devalvasiyadan qabaq onun kisəsi 18 manat idi. Nəzərə almaq lazımdır ki, əhəlinin gəlirləri artmayıb...

- Bəli, un 18.50-yə, yaxud 19 AZN-ə idi. Təbii ki, keyfiyyətdən asılı olaraq. Əvvəllər, yeni 18.50 AZN-i 1.05-ə bölürdük, edirdi 17.60 AZN. İndi bunu 1.56-ya vurmalıyıq - 27.48 olur. Əvvəlki qiymətlə müqayisədə vəziyyət belə olmalıdır.

- Bu gün onu nə qədər aşağı satmaq mümkündür ki, həm əhaliyə, həm də sızə sərfəli olsun?

- Bazar iqtisadiyyatı şəraitində konkret qiymət demək mümkün deyil. Bazar özü qiyməti tənzimləyir. İstəsən də çox yuxarı qiymətə sata bilməzsən. Ancaq bu gün qiymətlər uyğun qiymətdir.

- Qonşu ölkələrlə müqayisədə bizdə un baha deyilmi?

- İqtisadi İnkişaf Nazirliyinə bu barədə rəsmi məlumat da vermişik. Bizim Gürcüstan və Qazaxıstanda un zavodlarımız var. Bu zavodlarda, məsələn, Gürcüstanda bir kisə onun qiyməti 28 manatdır. Yəni 43 lirədir, bunu dollara bölün, onda kurs 2,4-dür. Bu da 17,91 dollar edir. Bunu da 1,55 AZN-ə vurun, 27,77 AZN edir. Demək, onlarda onun qiyməti bizdən bahadır.

- Azərbaycanla müqayisədə Gürcüstanda taxıl istehsalı az ola bilər. Amma Azərbaycan prezidenti də dedi ki, bizim yerli istehsalımız var, demək ən azı, bu məhsullarda kəskin artım olmamalıdır, deyilmi?

- Yerli istehsal var. Amma indi dekabr ayıdır. Yerli istehsal ölkəni 100 faiz təmin etmir axı.

- Nə qədər təmin edir?

- Əslində taxıl çox istehsal olunur. Ancaq bunun çox yemlik buğda kimi gədir. Heyvan yemi, toyuq yemi. Bu sahədə neçə yüz min ton yemlik taxıl işlədilir. Yaxınlıq olan məhsul isə azdır.

- Konkretləşdirək...

- Təxminən 20 faiz. Qazaxıstanda da, Gürcüstanda da, Rusiyada da devalvasiya olub. Özü də onlarda bizdən daha çox olub. Lakin buna baxmayaraq, onda dollar hesabına buğdanın qiyməti qalxmayıb və qalxmaq şansı yoxdur. Yəni bizim bəxtimiz gətirib ki, onda buğda ucuzdur. Ona görə də un ucuzdur.

- Deyirsiniz, hələ onun qiymətində artımı bundan sonra üçün gözləyək?

- Vaxt olub ki, Azərbaycanda bir kisə onun qiyməti 27 manat olub. Halbuki o vaxt dollar bizdə 0,78 idi. Bölün onu, görün neçə dollar edir.

- Hazırda Azərbaycanın taxıl ehtiyatının həcmi nə qədərdir?

- Çoxdur, amma söhbət ondan gədir ki, bu, dollarla alınmış məhsuldu.

- Manatın ucuzlaşmasından sonra un istehsalında əvvəlki aylarla müqayisədə vəziyyət necədir?

mədəniyyətini tam əxz edə bilməyib. Elə bilirlər ki, əkdisə, iş bitdi, gələnlər biləcəkdir.

- Amma Cəlilabad sovet dövründə "Azərbaycanın Ukraynası" idi. Necə oldu, insanlar əkinçiliyemi yadırgayıb?

- Dedim axı. Bu il keyfiyyətli məhsul istehsal olunub. Pilot layihələr var, pilot rayonlar var. Bu il çox keyfiyyətli məhsul istehsal olunub - ona "bək buğda", "makaron buğdası" da deyirlər. Bu növdən bu il çox istehsal olunmuşdu. Üstəlik, bu il əvvəlki illərlə müqayisədə çox məhsul isteh-

sal olunduğu üçün idxal azalmışdı. Onu da deyim ki, bizim taxılıqla bağlı bacarığımız kifayət qədərdir. Taxıl ekmək nə sualtı qayıq, nə kosmik gəmi düzəltmək deyil. Bu iş də yavaş-yavaş öz həllini tapacaq.

- Ancaq siz onu da dediniz ki, əkinçilik mədəniyyətimiz yoxdur...

- İndi müəyyən firmalar eməllə gəlib. Onun sahibləri düşünülər ki, taxılı necə istehsal etmək lazımdır ki, onu baha sata bilsən. Əvvəl quş yemi, toyuq yemiydisə, indi daha keyfiyyətli taxıl istehsal olunur.

- Quş yemi olan məhsulların un bazarına yol tapması, insanlara un əvəzinə, toyuq yemini satılması barədə xəbərlər də var...

- Qeyri-mümkündür. Quş yemi olan buğdadı un istehsal etmək mümkün deyil. Belə bir termin var - natura. Siz bir kub həcmi olan yerə buğdanı yığırsınız, çəkisi 650 kiloqram olur. Ancaq başqa növ buğdanı yığırsınız, çəkisi 810 kiloqrama çatır. Çünki quş yemi olan buğdanın içi boş olur, oğdun un istehsal etmək istəyəcəksən, üyüdəcəksən, amma un çıxmayacaq. İndi tələbat başqa - 90-cı illər keçdi. Mən 1 ton taxıldan səne 1 ton un istehsal edə bilərəm, ancaq sən onu alıb yeməyəcəksən, sadəcə, buğdanın üyüdülmüş vəziyyəti olacaq, yeni yarma.

- Un bazarında monopolizmiyin olmasından çox danışırsınız və daha çox sizin adınız hallandırılır. Hətta un satan iş adamlarının xəbərləri yayılanda belə rəylər oldu ki, onu Əsabil Qasımov tutdurub. Bu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Bu gün bazar tamamilə açıqdır. Azərbaycanda 30-dan da çox zavod var. O zavodlara da heç kəs maneə olmur. Un bazarında monopolizmiyin adı şey yoxdur. Azərbaycanda 30 zavod un istehsal edir. 30 zavod məhsul istehsal edərsə, burda monopolizmiyin söhbət gedə bilermi?

- O zavodların neçəsi sizə məxsusdur?

- Təxminən 25-30 faizi.

- Həbs olunduğu deyilən iş adamlarını tanıyırsınız?

- Ümumiyyətlə, elə bir adam

"Un bazarında monopolizmiyin adında şey yoxdur"

Əsabil Qasımov: "Nəyim varsa, ya mənim adımdır, ya da oğlumun"

"Quş yemi olan buğdadan un istehsal etmək mümkün deyil"

Rusiya və Qazaxıstandan alır. Lakin dediyim kimi, un Gürcüstanda bizdən bahadır. Un bizdə o vaxt ucuzlaşa bilər ki, dövlət ona hansısa dəstək versin, dotasiya, subsidiya ayırsın, ƏDV-dən azad ələsin.

- Çörəyin qiyməti qalxıb...

- 30 qəpiklik çörək 31 qəpik olub. Yaxud ola bilsin 35 qəpiklik çörək iki ay sonra 36 qəpiyə satılsın. Siz bunu problem hesab edirsiniz?

- Fakt budur ki, çörək ən azı 5-10 qəpik bahalaşdır. Üstəlik, çəkiddə də endirim var...

- Siz ayda nə qədər çörək yeyirsiniz?

- Nə bilim, hesablamamışam?

- Sizin gündəlik maksimum 350-400 qram çörək yemək şansınız var. Uşağa da lap az yeyir. 400 qram çörəyə nə qədər pul xərcləyirsiniz? 30 qəpik olan zaman təqribən 12 qəpik xərcləyirdiniz. Bu gün 35 qəpiyə olanda 13,5 qəpik xərcləyirsiniz. Yəni hər gün 1,5 qəpik əlavə xərçiniz çıxır. 30 günə vurdanda 45 qəpik edir, çoxmu edir? Ailədə 3 nəfər varsa, 1

manat 5 qəpik əlavə pul xərcləyirsiniz. Ancaq devalvasiyadan sonra əmək haqqı, pensiyalar artacaq və hər şey öz yerini tapacaq.

- Siz taxıl gömrükdən rahat keçirə bilərsiniz?

- Mənim biznesimdə, un istehsalında nə monopolizmi, nə manəe yoxdur. Bir dənə eksperiment eləyin, gedin Rusiyadan taxılı yükəyin, gömrükdən keçirin, görün manəe olacaqmı? Gömrüyün adını çəkirlər. Boş söhbətdir, əşi...

- Amma çoxları şikayətdir,

ödemir. Nə bizim, başqasının ununun Gürcüstanda, yaxud Ermənistana keçmək şansı yoxdur.

- Azərbaycan əhalisi qarşıdakı aylarda un, çörək qıtlığı ilə üzləşə bilirmi?

- Qətiyyətlə. Elə bir problem yoxdur. İldə təqribən 800 min ton un istehsal olunur. Nə bu gün, nə 1 ay, nə 3 ay sonra da olmayacaq. İndi hansı zamandır? Mən sizə tövsiyə edirəm ki, həqiqəti yazasınız. Ədalətli olmayan, haqqı yazmayan jurnalistin irali getmək şansı yoxdur (gülür).

- Əla biz ədalətli mövqedə dayandığımız üçün sizdən alternativ fikir müəllifindən cavab istəyirik. Siz özünüz devalvasiyadan nə qədər ziyən çəkmişsiniz?

- Məsələ ziyanda deyil. Əsas məsələ budur ki, ölkədə sabitlik qorunmalıdır. Devalvasiyanın ciddi səbəbi var.

- Böyük səbəbləri ballıdır. Biz Azərbaycanda miqyasında danışmaq. Siz də sahibkarsınız. Düzdür, deputatın sahibkarlıq fəaliyyəti qanunla yasaqdır...

- Mən zavod sahibiyəm, təsisçiyəm. Deputat olandan sonra o zavodu ata, yaxud kimesə hədiyyə edə bilməzdim.

- Rəsmən oğlunuzun adını dəyən...

- Bəli, oğlum işləyir. Mən 20 ilə yaxındır bu işlə məşğuləm. Yeyinti sənayesinin texnologiyası üzrə təhsil almışam, 70-ci illərdən ərzaq məhsullarının işində işləmişəm. 17 yaşında Bakı Ət Kombinatında işləmişəm.

- Yeni kifayət qədər təcrübəniz var. Bəs, parlamentə niyə aktiv deyilsiniz, təkliflər vermirsiniz?

- Nə məsələ qaldırır? Siz deyirsiniz gömrükdən keçən zaman problem yaradılır, mənə deyəyirmən heç bir problemlə üzləşmərim, nə deyim axı?

- Quşuluq üçün də taxıl yerli istehsalıdan ayrılır, ancaq quş əti, yumurta da bahadır. Bu, normaldır?

- Quş təkcə buğda yemir. Quş qarğıdalı yeyir, ona başqa qatqılar, dərmanlar verilir. Ancaq taxıl versəniz, quş böyüməyəcək, ətə-cana gəlməyəcək (gülür).

- Əsabil müəllim, vaxtaşırı belə xəbər də yayılır ki, sizin xarici ölkələrdə mülkləriniz var...

- Vallah, bu barədə yazırlar. Amma mənim bir obyektimi tapa bilsəniz, sizə bağışlayacağam.

- Yəqin ki, öz adınıza deyil, kəsb-kusubun adına sənədləşdiribsiniz.

- Düzgün yanaşma deyil. Mənim nəyim varsa ya mənim adımdır ya da oğlumun, başqasının adına heç nə yoxdur. Bizim müəssisələrimiz tam rəsmi işləyir, yüzdə-yüz. Bizim nəyimiz varsa, hamısı ağappaq açıqdır, qarımız da açıqdır, gəlib baxa bilərsiniz. Bizim Gürcüstanda, Rusiyada, Qazaxıstanda da bu tipli zavodlarımız tam rəsmi fəaliyyət göstərir. Onların auksionerləri mənim sahibi olduğum müəssisədir. Yeni törəmə şirkətlərdir.

- Belə xəbərlər var ki, Azərbaycanda "qara çörək" üçün xüsusi növ un istehsal olunur, ancaq ona rəng qatırlar. Doğrudurmu?

- Biz bu növ un istehsal etmirik. Ona "Rijana" mükə deyirlər. Bu unu biz istehsal etmirik, Azərbaycanda da onu istehsal edən yoxdur.

- Elşad PAŞASOY

2015 -ci il Qarabağa dair sülh danışıqları tarixinə yəqin ki, ən passiv illərdən biri kimi düşəcək. İlsonu Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri arasında baş tutan Bern görüşü nəzərə alınmazsa, nizamlama prosesində bütövlükdə heç bir mühüm hadisə qeydə alınmadı. Hərçənd, prezidentlərin növbəti görüşü də nəticəsiz yekunlaşdı.

ATƏT-in Minsk Qrupunu n amerikalı həmsədr Ceyms Uorlik isə nədənsə optimistdir. "Azərbaycan və Ermənistan prezidentləri son görüş zamanı etiraf elədilər ki, bir-biri ilə dialoq vacibdir. Ona görə də Minsk Qrupu ümid edir ki, münaqişə tərəfləri zorakılıqlardan imtina edəcək və növbəti ildə daha yaxşı atmosferdə danışıqları davam etdirəcəklər", - deyə o, erməni portalına müsahibəsində söyləyib.

Amerikalı diplomat Bern görüşündən sonra da təmas xəttində gərginliyin qalmasından təəssüf ifadə edib və əlavə edib: "Hazırda sülh danışıqları

stolunun üzərinə bir sıra təkliflər qoyulub. Həmin təkliflər əsasında da vasitəçilər yaxın bir il ərzində tərəflərlə iş quraçaq. Berndə prezidentlər etiraf elədilər ki, bir-biri ilə dialoq vacibdir. Məhz buna görə həmsədrlərdə ümid var ki, növbəti ildə onlar arasında yeni bir görüş təşkil oluna bilər. Biz həmçinin, danışıqlar prosesini tamamlamaqdan ötrü Dağlıq Qarabağın azərbaycanlı və erməni icmaları arasında dialoq üçün imkanlar yaratmaq istəyirik".

Azərbaycandakı və Ermənistandakı müstəqil ekspertlər

"Qarabağ məsələsi sırası ermənilərə xoşbəxtlik gətirdimi" sualını cavablandıran A.İsgənderyan bildirib ki, müharibə və münaqişələr heç kəsə xoşbəxtlik gətirə bilməz: "Bu münaqişənin mövcud olmasına və davam etməsinə nə ermənilər, nə də azərbaycanlılar sevinnə bilməz. Azərbaycanın da bir çox problemləri Qarabağ məsələsi ilə bağlıdır. Yəqin Azərbaycanda da insanlar onillərdir davam edən bu qarşıdurmadan yorulublar. Bununla belə Azərbaycan Qarabağdan imtina etməyə hazır deyil. Yaxın Şərqlə müqayisə edəsi olsa, Qarabağ Sinay deyil, hər iki xalqın siyasi mentaliteti baxımından Yerusəlimdir (Qüds-red.). Problemin həllinə doğru

Amerikalı vasitəçidən nikbin Qarabağ proqnozu

Ceyms Uorlik: "Biz həm də gələn il azərbaycanlı və erməni icmalarının təmaslarına ümid edirik"; müstəqil ekspertlər isə qarşıdakı ildə də nizamlama prosesində dönüş üçün yetərli zəmin və əsaslar görmürlər, çünki...

isə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həll perspektivləri ilə bağlı amerikalı həmsədr qədar nikbin deyillər və bunu da obyektiv və subyektiv səbəblərlə, o cümlədən regionda və dünyada gedən ziddiyyətli proseslər, böyük güclərin Güney Qafqazda toqquşan maraqları ilə izah edirlər.

"Mən prezidentlərin zorla bir stol ətrafında oturulduğu görüşdən heç nə gözləmirəm. Görüşlərin məhsuldarlığı üçün diplomatlar nəhəng hazırlıq işləri görməlidir. Ermənistanda xəstə ictimai rəy dəyişdirilməlidir. Erməni xalqına izah edilməlidir ki, o, Azərbaycan üzərində 100 faizlik qələbəni görməyəcək. Belə bir qələbə, Azərbaycan tərəfindən məğlubiyyətin etiraf olunması yalnız o vaxt mümkündür ki, erməni qoşunları Bakıya çatsın və bizi kapitulyasiya aktı imzalamağa məcbur eləsinlər. Əks halda Bakı heç vaxt Qarabağın itirilməsi ilə başmayacaq", - deyə politoloq Zərdüşt Əlizadə minval.az saytına bildirib.

Konfliktin həll perspektivlərindən danışan Əlizadə daha sonra deyib: "Azərbaycanın strateqlərinə də eyni şeyi izah etmək lazımdır ki, 100 faizli qələbə üçün İrəvanı ələ keçirmək lazımdır. Həll üçün

kompromis qərarlar axtarılmalıdır. Dünya təcrübəsində belə nümunələr var. Lakin onlar bizim rəsmi şəxslərin ölkənin üstünlüyü haqda cəsarətli bəyannatlarına uyğun gəlmir. Bu nümunələr orta əsrlərin geridə qalmış xalqları kimi bir-biri ilə mübarizə aparıb öz həyatlarını mənasız işə sərf etməkdənsə, hər iki xalqın normal yaşaması üçün onların rifahına işləyə bilər".

Politoloq mətbuatda bir müddətdir müzakirə edilən və Azərbaycanın xarici işlər naziri Elmar Məmmədovun da son müsahibəsində toxunduğu Dağlıq Qarabağa dair "Rusiya planı" barədə də danışdı: "Heç bir rus planını qəbul etmək olmaz. Rusiyanın bir məqsədi var - iki ölkəni asılılıqda saxlamaqla regiona nəzarəti əlində saxlamaq. Münaqişə tərəflərinin isə məqsədi Rusiya diktatından azad olunmaq üçün sülhə nail olmaqdır... Azərbaycan və Ermənistanın vətəndaş cəmiyyətləri ilk növbədə bir stol arxasına keçib müzakirə aparmalı və iki dövlətin maraqları nəzərə alınmaqla iki xalq üçün məqbul barış modeli tapmalıdırlar. Sonra isə bu model öz cəmiyyətlərinin təqdim etməlidirlər ki, ölkələr tədricən dalandan çıxsa bilsin".

Dağlıq Qarabağla bağlı 2015-ci il yekunu və gələn il gözlənilən kontekstində erməni ekspertinin baxışı da maraqlıdır. "İndiki siyasi realitələri şəraitində Ermənistan və Azərbaycan arasında əhəmiyyətli anlaşmanın əldə ediləcəyini gözləmək sadələşmə olardı. Ən çoxu nə ola bilirdisə, o da oldu. Prezidentlər arasındakı son görüşün nəticəsi hər şeydən öncə elə görüşün keçirilməsinin özüdür. Bu da az deyil. Hələ üstəlik, bonus da oldu: tərəflər birgə işi davam etdirəcəklərini bəyan etdilər".

Bunu virtualaz.org saytının müxbiri ilə söhbətində İrəvanda Qafqaz İnstitutunun direktoru, tanınmış erməni politoloqu Aleksandr İsgənderyan bildirdi.

Azərbaycan mətbuatına ilk dəfə müsahibə verdiyi deyən İsgənderyanın sözlərinə görə, münaqişəni qısa və ortamüddətli tənzimlənməsi variantı mümkün deyil və bunu bütün xarici oyunçular da başa düşür: "Qərbin və Rusiyanın real məqsədi indiki status-kvonu saxlamaqdır. Qarabağ məsələsi nadir mövzulardandır ki, Qərblə Rusiyanın mövqeyi üst-üstə düşür. İkisi də eyni məsələdə həmrəydir: münaqişənin donu açılmasın".

addımlamaq da elə bu üzəndən çətinidir".

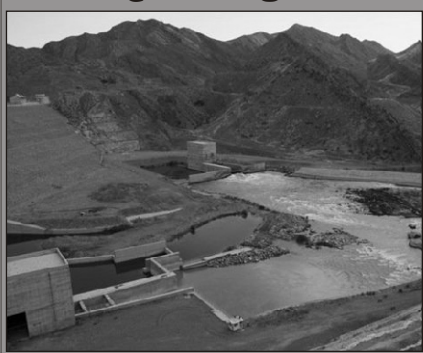
Erməni politoloqu Zərdüşt Əlizadədən fərqli olaraq xalq diplomatiyasının bu münaqişəni həll etmək imkanlarının olmadığını bildirdi: "Qarabağ münaqişəsi təkə sifətli etnik məsələ deyil, daha çox etnosiyasi məsələdir. Onu siyasətçilər həll etməlidir. Vətəndaş cəmiyyəti, jurnalist və ekspertlər, alimlər cəmiyyətə, dolayısı ilə siyasətçilərə təsir edər, münaqişəni həlli üçün münbit zəmin yarada bilərlər, amma münaqişəni həll edə bilməzlər. Münaqişəni konserv bankasına tıxamaq olmaz. Bu münaqişənin həllində xarici qüvvələrsiz, xarici müdaxiləsiz də keçinmək olmaz. Xarici qüvvələr burada iştirak edib və edəcəklər. Onların da öz nüfuz və maraqları var. Bundan qaçmaq mümkün deyil".

Göründüyü kimi, amerikalı vasitəçidən fərqli olaraq, müstəqil ekspertlərin Qarabağ problemim ilə bağlı 2016-cı ilə elə də nikbin proqnozları mövcud deyil. Hətta xalq diplomatiyası və icmalar arşında dialoq da yalnız siyasi həllə dair danışıqların tərkib hissəsi və ön hazırlıq kimi baxılır.

Yeni hesab edilir ki, problemin nizamlanmasında öncə siyasi anlaşma əldə olunmalıdır. Bu isə əlçatmazdır. Çünki işğalçı Ermənistan konfliktin nizamlanması üçün əsas kimi Qarabağda öz "hərbi qələbəsi"nin rəsmiləşməsinə tələb edir. Azərbaycan təbi ki, buna heç vaxt razılıq verməyəcək.

Əfsus ki, beynəlxalq vasitəçilər də BMT Təhlükəsizlik Şurasının Dağlıq Qarabağa dair qətnamələrindən, digər beynəlxalq sənədlərdən və hüquq normalarından çıxış etmək əvəzinə, Ermənistanı işğalçı dövlət kimi qəbul etməyə tələsmirlər. Danışıqların dalana dirənməsini əsas səbəbi də budur.

İran Qarabağda su anbarı tikir

Rusiya fotoblogger və səyahətçi Sergey Novikov Azərbaycanın işğal altındakı torpaqlarına səfər edib. Modern.az saytı xəbər verir ki, fotoqraf səfərdən hazırladığı reportajda işğal altındakı torpaqlarımızda yaradılan qondarma

"Dağlıq Qarabağ Respublikası" ilə İran arasında mövcud iqtisadi münasibətlərə də toxunub.

Novikov Araz çayı üzərində tarixi "Xudafərin" körpüsü ilə yanaşı, İran tərəfinin yeni körpü və "Xudafərin" su anbarı inşa etdiyini yazıb. O, su anbarının tikintisinin 1990-cı ildə başladığını, lakin SSRİ-nin süqutundan sonra layihəsinin dondurulduğunu yazır. Sonradan isə İran rəsmiləri Bakının deyil, Qarabağ separatçılarının icazəsi ilə layihəni davam etdirməyə başlayıblar.

"Körpülərin yanında, Arazın hər iki sahilində İran yeni hidroqovşaq inşa edir. Tikinti 1990-cı ildə Sovet İttifaqının icazəsi ilə başlandı da, 1 il sonra dövlət çökdü. Qarabağda başlanan müharibə isə layihəni 20 il müddətinə dondurdu. İndi Azərbaycanın etirazına baxmayaraq, tikinti işləri davam edir və iranlılar bunun üçün əraziyə faktiki nəzarət edən Dağlıq Qarabağdakı "hakimiyyətdən" icazə alıblar".

Sergey Novikov işğal altındakı Cəbrayıl rayonu ilə yanaşı, Ağdam və Xocavənd ərazilərində də olub.

Bakıda və Sumqayıtda Yeni il yarmarkaları fəaliyyətə başlayıb. Manatın devalvasiyasından sonra qiymətlərin daha da qalxacağından qorxan əhali artıq indidən bayram tədarükünə başlayıb. Bazardakı vəziyyət və məhsulların qiymətləri ilə maraqlanmaq üçün paytaxtın Xətai rayonunda, "Bakı" kinoteatrının yaxınlığında açılan yarmarkaya baş çəkdik.

Yol boyu əllərində iri bazar zənbilləri ilə yarmarkaya üz tutan insanlar diqqətimizdən qaçmadı. Həqiqətən də Yeni il yarmarkasına kütləvi axın var idi. Bazarın içində insan sıxlığından rahat hərəkət etmək mümkün deyildi. Lakin satıcılar alıcılığın zəif olmasından narazılıq edirdilər. Çünki bazara üz tutan vətəndaşların əksəriyyəti sadəcə qiymətlərə maraqlanıb uzaqlaşmışdılar.

Əhali daha ucuz məhsul almaq arzusu ilə yarmarkalara üz tutsa da, burada da vəziyyət bazarlardan fərqli deyildi. Bahalaşma yarmarkadan da yan keçməyib. Ən çox qiymət artımı isə gündəlik tələbat məhsulları olan kartof və soğanın qiymətində özünü göstərir. Belə ki, bir həftə öncə 50-60 qəpiyə satılan kartof hazırda 90 qəpiç -1 manata təklif olunur. 70 qəpiyə satılan Gədəbəy kartofu isə 1 manatdır. Bir neçə gün öncə 50 qəpiç olan soğanı isə 80 qəpiçdən ucuz almaq mümkün deyil.

Yeni il süfrəsinin salatlara olan pomidor-xiyarın qiyməti isə "əl yandırır". Belə ki, pomidorun və xiyarın kiloqramı hər yerdə 3.5-4 manatdır. Alıcılar isə bu qiymətə pomidoru almağa imkanlarının olmadığını deyirlər. Meyvələrin qiyməti də bazarlarda olduğundan fərqli deyil. Süfrəyə qoyula biləcək normal Almanın qiyməti növbədən asılı olaraq 0.7-1 manat arasında dəyişir. "Qızıl əhməd" alması isə 1.5-2 manatdır. Digər meyvələrdən armudun kiloqramı 1.5 manat, narıncı 1-1.2 manat, portağal 2 manat, nar və heyvanın kiloqramı 1 manat, banan 2.5 manat, 1 ədəd ananas ölçüsündən asılı olaraq 3-5 manat, üzümün qiyməti isə 1.5-2 manat arasın-

da dəyişir.

Müşahidələrimiz zamanı insanların bazarda demək olar ki, çox az məhsul alıb çıxdığını şahidi olduq. İnsanlar qiymətlərə maraqlandıqdan sonra hər meyvədən cüzi miqdarda alaraq süfrəyə bəzək üçün qoyacaqlarını deyirlər. Elə bunu meyvə satan Elmar Sadıqov da təsdiqləyir: "İnsanlar ən vacib məhsulları almağa çalışır. Cəmaat bilir ki, alma yeməyə ölməyəcək, almasız da yaşamaq olar, ancaq çörək vacibdir. Ona görə də, meyvəyə üstünlük vermir. Öz məhsulunu gətirib 50 qəpiçdən satıram, ancaq alan yoxdur".

Qərəkli məhsulların qiymətində də bahalaşma var. Qərəkli qoz və fındıq əvvəl 2.5-3 manata satılırdısa, yarmarkada 4 manata təklif olunur. Şabalıdın qiyməti isə standart olaraq 5 manatdır. Ləpələrin qiymətinə də ucuz demək olmaz. Ən çox badam ləpəsi bahalaşaraq kiloqramı 20 manat olub. Qoz ləpəsinin kiloqramı keyfiyyətindən asılı olaraq 10-17 manat arasında dəyişir. Fıstıq ləpəsi 5 manat, Antep fıstığının kiloqramı isə 17 manatdır. Ərik və gavalı qurusunun kilosunu 5-7 manat arasında dəyişir. Kişmişin qiyməti isə 5-12 manat arasındadır.

Qəssabxanalarda kiloqramı 8 manata satılan mal etini yarmarkadan 5.5 manata almaq mümkündür. Qoyun etinin kiloqramı isə 6 manatdır. Satıcılar deyir ki, faktiki olaraq et bazarından ucuzdur. Lakin bu da alıcıları razı salmır. Onlar hər zaman daha ucuz almaq istəyirlər: "İnsanları da qınamaq olmur. İşsizlik artır, maaşları kəsilir, pul dəyərini itirib. Ona

Devalvasiya bayram

yarmarkalarını da "vurdu"

Qiymətlər artıb, alıcılıq zəifləyib...

görə də, heç bir qiymət onları razı salmır".

Alıcılar isə etin "8-ci kilometr" bazarında da eyni qiymətə olduğunu deyərək yarmarkadakı satıcılardan daha ucuz satmalarını tələb edirlər. Ağartı məhsullarının qiymətində isə bahalaşma yoxdur. Pendirin kiloqramı 4.5-5 manat, şor isə 2.5 manatdır. Yarmarkaya balıq məhsulları da çıxarılıb. Satıcılar müştərilərə ləyənələrdə saxladıqları canlı balıqları da təklif edirlər. Sazan, xanı kimi balıq növlərinin kiloqramı 4-5 manatdan satılır.

Bazarda broyler toyuqlarının satışına rast gəlinmir. "Kənd toyuğu" kimi alıcılara təqdim olunan toyuqların qiyməti isə 2.7-3 manatdır. Hər satıcının piştaxtasında bir qutu kənd yumurtası

var, qiyməti isə 20-25 qəpiçdir. Yumurta qıtlığı açıq şəkildə hiss olunur. Digər tərəfdən, hər zaman olduğundan fərqli olaraq yarmarkada fabrik yumurtası tapılmır. Yarmarkanı başdan ayağa gəzsək də, fabrik yumurtası satışına rast gəlmədik. Satıcılar isə yarmarkanın birinci günündə fabrik yumurtasının gətirildiyini, lakin artıq tükəndiyini deyirlər. Elə alıcılar da burada yumurta tapmadıqları üçün marketlərdən yumurtanı 17-18 qəpiçdən aldıqlarını dedilər.

Yeni il süfrəsinin əvəzedilməz qidalardan olan hind quşunun da qiyməti hər alıcının cibinə görə deyil. Ətinin kiloqramı 8 manatdan satılan hind quşu canlı halda 45-50 manatdır.

"Dolları bahalaşdırmaqla belimizi qırdılar. Ayda 150 ma-

nat pensiya alıram. 4 manata xiyar-pomidor alsam, o mənim boğazımdan keçərməyəcək". Bu sözləri yaşı 60-ı adlanmış Gülsüm nəne deyir. Deyir ki, bahalı meyvələrdən, ləpələrdən çoxdan kartof-soğanı ona çox görməsinlər: "Bir həftə əvvəl 50-60 qəpiyə olan kartof indi 1 manatdır. İki dəfə bahalaşma nə deməkdir? 1.5 manata olan portağal indi 2 manatdır. Bunun harası yarmarka oldu?"

Telman adlı alıcı isə deyir ki, onun bir çox məhsulları ala bilməməsinin səbəbi təkəcə qiymətlər deyil, ötən ilkinə nisbətən bayram bazarlığına ayırdığı büdcə də azalıb: "Bazarlarda hər şey bahalaşmış, buradakı satıcılarda günah görə bilərik. Onlar da baha satıb daha çox

qazanmaq istəyirlər. Çünki buradan qazanıb marketə girəndə daha çox xərcəməli olacaqlar. Mən ötən il 100-150 manat bayram bazarlığı etdim. İndi isə cəmi 50 manatla gəlmişəm. Hər şeydən yarım kilo, 1 kilo alıram".

Yarmarkada başqa bir problem isə heç bir məhsulun qiymətinin olmamasıdır. Satıcılardan bunun səbəbini soruşduqda qiymət kağızlarını küləyin apardığını dedilər. Alıcılar isə deyir ki, heç bir məhsulun qiymət qoymadıqları üçün kimə nə gəldi deyirlər, alıcılıq bir az artan kimi baha satmağa çalışırlar: "Məsələn, siz mətbuatdan gəlmisiniz. Sizə bütün qiymətləri ucuz deyəcəklər. Bizə isə qiymət oxuyurlar".

□ Nərgiz LİFTİYEVA
Fotolar müəllifindir

"Manatın ölməsinin əsas günahkarı Mərkəzi Bankdır"

Ekspertlər bildirirlər ki, devalvasiya heç yerdə Azərbaycandakı kimi ağır nəticələrə gətirməyib...

Manatın növbəti devalvasiyasından sonra cəmiyyət təşviş içindədir. Əsas narahatlıq manatın yenidən ucuzlaşacağı barədə yayılan fikirlərdir. Ekspertlər də vəziyyətin ciddiliyini vurğulayırlar. "Qara bazar" da isə artıq bir dollar iki manat və daha yüksək göstərilir.

Ekspert Əkrəm Həsənovun sözlərinə görə, mövcud problemlərin əsas günahkarı məhz Mərkəzi Bankdır. O, iki əsas funksiyasını yerinə yetirə bilməyib: "Onun iki funksiyası var: pul siyasəti, yəni qiymətlərin sabitliyinin təminatı və bank nəzarəti. Devalvasiya və tüğyan edən inflyasiya göstərir ki, birinci funksiyasını çox pis həyata keçirir. Bankların özbaşınalığı, Beynəlxalq Bankdakı biabırılıqlar isə sübut edir ki, Mərkəzi Bank banklara nəzarət vəzifəsini çox bərbad icra edir. İllər boyu müstəqil statusundan sui-istifadə edərək, hətta Hesablama Palatası tərəfindən də yoxlanılmayan Mərkəzi Bankın mövcud

rəhbərliyi xalqın və prezidentin gözündən pərdə asaraq, hamını vəzifələrini yaxşı həyata keçirdiyinə inandırmışdı. Bəli, devalvasiya qaçılmaz idi və ilk növbədə dünyada gedən proseslərin nəticəsi idi. Cari ildə əksər ölkələrdə devalvasiya olub. Lakin heç yerdə Azərbaycandakı kimi ağır nəticələrə gətirməyib. Çünki heç yerdə əhalinin və sahibkarların kütləvi şəkildə dollarla kreditləşdirilməsinə yol verilmir. Bizdə buna Elman Rüstəmov imkan yaratdı".

Ekspert dollar kreditlərindən danışaraq, bu mövzuda fikirlərini bölüşüb: "Dollar krediti olmayan ailə tapmaq çətindir. Bunun nəticəsində sosial gər-

ginlik yaranıb. Əhali narazıdır. Narazı vətəndaşlarımız beləsinin əsas bəisəsinin tanınmalıdır. Bu, Elman Rüstəmovdur. Həmin Elman Rüstəmov banklarla əlbir olaraq indi də əhaliyə və sahibkarlara faktiki olaraq deyirlər ki, canınız çıxsın, borcunuzu ödəyin, qanunlar sizin əleyhinizdədir, məhkəmələr əleyhinizdədir, qərarlar çıxacaq. Başqa sözlə, dövlətimizə, onun hakimiyyət qollarına inamsızlıq hissi yaratmağa çalışırlar. İmkani olan borcunu mütləq ödəməlidir, lakin qanun çərçivəsində. Qanun isə deyir ki, faizlər ildə bir dəfə tutulmalıdır, kredit ödənişindən ilk növbədə cərimə tutula bilməz, vəziyyət əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdikdə kredit müqaviləsinə dəyişiklik edilə bilər, o cümlədən kreditin valyutası manata çevrilə bilər. Qanun deyir ki, vətəndaşın imkanı yoxdursa, o,

kreditini ödəmir, vətəndaşın yaşayış minimumu toxunulmazdır. Lakin bankları bunun əksini deyir və edir. Banklarla problemi olan vətəndaşlar birləşərək məhkəməyə üz tutmalı və qanunvericilik çərçivəsində haqlarını tələb etməlidirlər. Banklar isə əhalini məhkəmələrlə qorxudur. Mən deyirəm ki, məhkəmələr insanlarımızı müdafiə etməyəcək, banklar isə hamını inandırmağa çalışır ki, qərarlar həmişə bankların xeyrinə olacaq".

Ekspert Natiq Cəfəri isə qeyd edib ki, artıq dolların 2 manat, 2.50 olması haqqında şayiələr dolaşır: "Görək Mərkəzi Bank nə deyəcək, indi şayiələrdən pul qazananlar ortalıqdadır. Sadəcə, problem odur ki, nə Mərkəzi Banka, nə hökumətə inam qalmayıb".

Ekspert manatın real məzənnəsindən də danışdı: "Təəssüf ki, bizdə iqtisadiyyat olmadığından, iqtisadi təsisatlar qurul-

lar aşağı qiymətlərlə rəsmiləşdirilir. Rəsmi rəqəmlərə görə bu ilin ilk 11 ayında ölkəyə 8,2 milyard dollarlıq mal gətirilib. Amma, çox güman ki, real rəqəm, gətirilən malların real dəyəri bundan, azı, 50 faiz çoxdur, yəni, reallıqda bu 12-13 milyard dollardır. Sadəcə dillə desək, ölkədən tək idxala görə 12-13 milyard dollar çıxıb, satdığımız isə tək neftdir, ixracatımız 11 ayda 10,6 milyard dollar olub, yəni reallıqda ticarət balansımız azı 2,5-3 milyard dollar mənfi saldoya malikdir. Qısası, satdığımızdan daha çox mal almışıq, ölkədən dollar axıb-gedib. Amma dollar axınının başqa kanalları da var: Online alış-veriş, biletlə alışı, otel bronu, merc oyunları və sair. Üldə totalizatorlara 50 milyon dollar pul çıxır ölkədən. Nağd şəkildə qonşu ölkələrə yatırım üçün çıxan vəsait, Rusiyadakı iş adamlarının əvvəl burada yatırım üçün aldıqları əmlakın, maşınların, qızılın satışına çıxarılıb, geri Rusiyaya daşması, iri və orta məmurların xaricə axıtdıqları vəsait də daxildir. Bütün bunları da hesablasaq, ortalama, ölkədən bu 11 ayda 15-16 milyard dollar çıxıb, "manat niyə ucuzlaşır, Mərkəzi Bankın ehtiyatları niyə əriyir" suallarının cavabı buradadır. Hökumət bizə idxal-ixrac əməliyyatlarındakı real rəqəmləri desin, biz də manatın real kursunu hesablaya bilək".

□ RÖYA

Bu ilin iyun ayından nikaha daxil olmaq istəyən şəxslər tibbi müayinədən keçirlər. Səhiyyə Nazirliyinin məlumatına görə, iyun ayının 1-dən artıq 82 minə yaxın insanın qan nümunəsi müayinə olunub. Onların arasında 5500 nəfər talassemiya daşıyıcısı, 53 nəfərdə QİCS, 320 nəfərdə sifilis xəstəliyi aşkar edilib.

Müayinə olunanların arasında 40 talassemiya cütlük aşkar edilib. Onlara lazımi tibbi-genetik məsləhətlər və sonrakı müayinələr haqqında ətraflı məlumat verilib. Talassemiya daşıyıcısı olan evlənmiş cütlüklərdən birində, hamilə qadıncan Azərbaycanda ilk dəfə bətn daxili diaqnostika məqsədilə punktat götürülüb müayinəyə göndərilib.

Maraqlıdır, bu cür xəstəliyə tutulan cütlüklərin ailə qurmasında hüquqi baxımdan bir əngəl varmı?

Hüquqşünas Müzəffər Baxış QİCS xəstəliyinə yoluxmuş şəxsin nikaha girməsinin qanunən qadağan olduğunu dedi: "Ailə Məcəlləsinin 12-ci maddəsinə görə QİCS xəstəliyinə yoluxmuş insanın nikaha girməsi qadağandır. Nazirlər Kabinetinin qərarında da QİCS xəstəliyi göstərilib ki, həmin xəstəlikdən əziyyət çəkən şəxslər nikaha girə bilməzlər. Qanunvericilik belə xəstəliklərlə bağlı nikaha girməyi qadağa edir. Çünki tərəflərdən birində QİCS varsa, o digər şəxslə nikah münasibətinə girsə, həmin şəxsin də bu xəstəliyə yoluxmasına səbəb olacaq. Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinə görə, bulayıcı xəstəliyə düşən şəxsin həmin xəstəliyi başqasına keçirməsi cinayət məsuliyyətinə səbəb olur. Buna görə 2 ildən 5 ilədək azadlıqdan məhrum etmə cəzası tətbiq edilir. Hətta digər ağırlaşdırıcı hallarda var ki, əgər bu xəstəlik başqa şəxsə keçsə, bu isə həmin şəxsin ölümünə səbəb olsa, bu daha sərt şəkildə cəzalandırılır".

Bəs bu cür cütlüklərin müalicəsi necə həyata keçirilə bilər? Tibb elmləri doktoru,

Ağır yoluxucu xəstəliyə tutulmuşların nikaha girməsinə qadağa varmı?

Müzəffər Baxış:
"Buna görə 2 ildən 5 ilədək həbs cəzası nəzərdə tutulur"

professor Adil Qeybullayə yoluxucu xəstəliyə tutulmuş şəxslərin cəmiyyətdən təcrid edilməsinin düzgün olmadığını dedi: "Bu xəstəliyin aşkar olunması şəxsiyyət göstəricisi deyil. Çünki nikah müqaviləsinə onun təsir etməsi hər iki tərəfin qərarından asılıdır. İkinci tərəfdən isə əslində insan QİCS xəstəliyinə cinsi yolla və təsadüfən də tutula bilər. Yeni onun mənbələri müxtəlif olduğundan bu tip xəstəliyə düşən insanın cəmiyyətdən təcrid olunması qətiyyətlə düzgün deyil. Düşünürəm ki, buna təbii baxılmalıdır. Bu xəstəlik tam aradan qalxmasa da, müalicəsi var. Xəstəliyin inkişafının dayandırılması, ömrünün uzadılma-

Adil Qeybullayə:
"Bu tip xəstəliyə düşən insanların cəmiyyətdən təcridi düzgün deyil"

sı mümkün olduğu üçün bu xəstəliyə tutulan şəxs dövlət hesabına müayinədən və müalicədən istifadə etməlidir".
Xatırladaq ki, bu günlərdə Azərbaycanda qeyri-infeksiyon xəstəlikləri (QİX) bağlı vəziyyət açıqlanıb. "Report" xəbər verir ki, bu barədə "Azərbaycan Respublikasında qeyri-infeksiyon xəstəlikləri mübarizəyə dair 2015-2020-ci illər üçün strategiya" sənədində bildirilir. Sənəddə qeyd olunub ki, son 10 ildə ölkədə qan dövranı sistemi xəstəlikləri 5%, tənəffüs sisteminin xəstəlikləri 11%, endokrin sistemi xəstəlikləri 2,5 dəfə, o cümlədən şəkərli diabet 3,7 dəfə, sinir

sistemi xəstəlikləri 15%, bədxassəli yenitörəmələr 30% artıb. Bundan başqa, son 10 ildə dünya üzrə QİX ilə xəstələnmə halları təxminən 14% artıb.

Əksər ölkələrdə olduğu kimi, Azərbaycanda da qeyri-infeksiyon xəstəlikləri ölüm hallarının əsas səbəbləridir. Xəstələnmənin strukturunda 50%-dən artıq QİX, o cümlədən qan dövranı sistemi xəstə-

likləri 17,6%, tənəffüs sistemi xəstəlikləri 15%, endokrin sistemi xəstəlikləri 15%, bədxassəli yenitörəmələr 2,7% təşkil edir. Avropa regionu üzrə isə bu xəstəliklər xəstəlik yükünün 77%-nə bərabərdir. Azərbaycanda ölüm halları əsasən yuxarıda qeyd olunan 4 xəstəliyin payına düşür. Birinci yerdə qan 4 dövranı sisteminin xəstəlikləri (59,8%), 2-ci yerdə bədxassəli yenitörəmələr (12,5%), 3-cü yerdə isə tənəffüs orqanlarının xəstəlikləri (2%) durur.

Səhiyyə Nazirliyinin QİX ilə bağlı apardığı araşdırmalar nəticəsində müəyyən edilib ki, Azərbaycanda QİX-in böyük əksəriyyətinin baş verməsi tütündən istifadə, artıq çəki və qeyri-sağlam qidalanma kimi risk amilləri ilə bağlıdır. Tədqiqatlar göstərir ki, ölkədə kişilərin təxminən 50%-i tütündən istifadə edir, onların əksəriyyətində (93%-də) belə istifadə gündəlik xarakter daşıyır, böyük klərin 14,3%-i spirtli içkilərdən mütləq istifadə edir. Azərbaycanda yaşı 18-dən yuxarı olan şəxslər arasında hipertoniyanın (bütün mərhələləri daxil olmaqla) yayılması 39,4% təşkil edib. Avropa regionunda bu göstərici orta hesabla 40%-dir. Ölkədə hazırda əhalinin hər 100 min nəfərinə şəkərli diabetdən əziyyət çəkən 2 053 nəfər düşdüğü halda, Avropa regionunda bu göstərici 3 560 nəfər təşkil edir.

□ Günel MANAFLI

"Zəlzələnin olub-olmayacağını heç amerikalılar da bilmir"

Seysmoloq Fəqan Əliyev:

"Hündür binaların heç birində zəlzələyə dayanıqlılıq baxımdan lazımi qayda-qanuna əməl edilmir"

Dünyanın bir sıra nöqtələrində zəlzələ ocaqları yenidən oyanıb. Belə ki, Əfqanıstanın şərqində, Tacikistanla həmsərhəd Bədəxşan əyalətində ötən gecə baş vermiş 6,9 bal gücündə zəlzələ Pakistanda da dağıntılara səbəb olub.

Xayber-Paxtunxva əyalətinin fəvqəladə hallar idarəsinin nümayəndəsi Latif ur-Rexman bildirib ki, ilkin məlumata görə, Mardan şəhərində 3 nəfər həlak olub, 18 nəfər yaralanıb. Peşəvərdə 48, Svatda 17, Xanquda 8 nəfər dağıntılar altında qalıb. Zəlzələ o qədər güclü olub ki, Tacikistan və Hindistanda da hiss olunub.

Azərbaycan ərazisi də seysmik baxımdan aktiv zona hesab edilir. Xəzər dənizində artıq fəallaşmalar müşahidə olunur. Bəs ölkəmizdə zəlzələ gözlənilirmi?

Beynəlxalq Ekoenergetika Akademiyasının prezidenti Fəqan Əliyev bildirdi ki, dünyada baş verən zəlzələlərin Azərbaycana da yansımaları öncədən söyləmək doğru deyil: "Zəlzələ təbii hadisədir. Təbiət hadisələri isə öncədən proqnozlaşdırılmır. Mən Amerika institutunda da çalışıram. Heç amerikalılar belə öncədən zəlzələni proqnozlaşdırma bilmirlər. Yeni mümkün deyil ki, hansısa alim deyər ki, filan zaman zəlzələ olacaq və hansısa yer dağılacaq. Zəlzələ Yer in təkində gedən hadisələrin tərkib hissəsidir. Biz Günəş sistemində yaşayırıq. Günəşin aktivliyi özünü Yerdə göstərir. Neft-qazın çox çıxarılması isə zəlzələ riskini azaldan amillərdəndir. İnşallah, Azərbaycanda zəlzələ olmaz. Doğrudur, bizim ərazimiz seysmik baxımdan aktiv zonedir. Ümumiyyətlə, bütün Qafqaz ərazisi zəlzələlidir. Bir məqam var ki, Azərbaycan ərazisi ekvator xəttinə çox yaxın məsafədədir. Bu halın özü də zəlzələlərin az olmasına səbəb olan amildir".

F.Əliyev bildirib ki, Azərbaycanda əsaslı şəkildə zəlzələdən qorunmaq üçün işlər görülmür: "Deyərdim ki, bizi saxlayan Allahdır. Çünki nə tədqiqatımızı aparırıq, nə də tikinti aparılan zaman yüksək ballı zəlzələlər nəzərə alınır. Sovet dövründə Bakı 6-7 ballıq region sayılırdı. İndi 8-9 ballıq region sayılır. Son dövrlər Bakıda tikilən hündür binaların heç birində zəlzələyə dayanıqlıq baxımdan lazımlı qayda-qanuna əməl edilmir. Ancaq bununla da belə, qeyd etdiyim kimi Allah bizi qoruyur. Deyirlər ki, Allah yükü çəke bilənə verir. Bu məqamı da qeyd edim ki, dünyanın hansısa yerində zəlzələ baş verirsə, bunun Azərbaycanda da təkrarlanacağını söyləməyə heç bir əsas yoxdur".

□ Əli RAIS

Fəvqəladə Hallar Nazirliyindən əhaliyə xəbərdarlıq müraciəti - ehtiyatlı olun!

Fəvqəladə Hallar Nazirliyi (FHN) Yeni il bayramında yanğın təhlükəsizliyi qaydaları ilə əlaqədar əhaliyə müraciət edib. Nazirliyin saytında yerləşdirilən məlumatlara görə, qurum Yeni il bayramı ilə əlaqədar yanğın təhlükəsizliyinin xeyli artdığı barədə xəbərdarlıq edib.

Nazirlik evlərdə və şənlik məkanlarında bəzədilən küknar ağacının yerə möhkəm bərkidilməli, ağacın budaqlarının tavana və divarlara toxun-

mamalı olduğunu qeyd edib. Qaydalara görə, işıqlandırılma da saz və standarta uyğun elektrik qurğu və cihazından istifadə edilməli, aqac tezəlişən oyuncaqla bəzədilməməli, qapalı məkanda atəşfəşanlıq edilməməlidir.

Həmçinin, bayram şənliyi ikinci mərtəbədə yuxarıda keçirilməməli, şənlik keçirilən otağın divar, tavan və döşəməsi odadavamlı olmalı, pəncərədə dəmir barmalıq olmalı, məkənin iki çıxışı olmalı, ehtiyat qapı üzərində "ÇIXIŞ" sözü yazılmış yaşıl işıqlı elektrik lövhəsi vurulmalı, otağın qapıları mütləq bayıra açılmalı, məkəndə nəzərdə tutulan saydan artıq insan olmalı, şənlikdə işıq tam söndürülməməli, tezəlişən materialdan paltar geyinilməməli, məkənin yanğınsöndürmə vasitələri ilə təmin olunmalıdır.

Ürəyindən əməliyyat olunan Afaq Bəşirqızı danışdı: "Bu günə min şükür"

Bu günlərdə "V Element" verilişinin qonağı olan Afaq Bəşirqızı ürəyindən əməliyyat olunması barədə danışdı. Akrtisa anıdan ürək ağrısı ilə üzləşdiyini, buna görə də əməliyyat olunduğunu deyib:

"Şükür, bu günə min şükür. Əməliyyatların heç birindən qorxmamışam, hamısına üreklə girmişəm. Amma bir dəfə də olsun əlimi ürəyimin üstünə aparıb, şikayət etməmişəm. Heç vaxt ürəyim ağrıyır sözünü dilimə gətirməmişdim, belə bir şey olmamışdı. Bu, anı baş verdi və şükür ki, yaxşı oldu".

Afaq Bəşirqızı

□ Xəlilə GƏRAY
Musavat.com

Yerli məhsullar da sürətlə bahalaşır, bəs səbəb?

İqtisadçı ekspert: "İdxal olunan məhsulların maya dəyəri bütövlükdə valyutadan asılıdır"

Manatın devalvasiyasından sonra ərzaq məhsullarının qiyməti demək olar ki, yarıbayarı bahalaşmış. Bir çox məhsulların xaricdən gətirildiyini deyib məhz buna görə də qiymətinin bahalaşdığını deyən satıcılar yerli məhsulların qiymətinin bahalaşmasını müxtəlif səbəblərlə izah etdilər.

Öncə bir neçə marketa baş çəkib yerli məhsulların qiymətləri tanış olduq. Bir neçə gün öncə 15-18 qəpiyə satılan kənd yumurtası indi 20-30 qəpikdir. Çəki ilə 50 qəpiyə satılan un indi 70 qəpik, qutuda 90 qəpiyə satılan unlar isə 1 manat 50 qəpikdir. Yerli pomidorda 1 manat, xiyarda 50 qəpik, soğanda 30 qəpik, kartofda 40 qəpik, kərə yağlarında növündən asılı olaraq 80 qəpikdən 2 manatadək, duru yağlarda isə 40 qəpik bahalaşma var. Yerli sulara, meyvə şirələri də 20 qəpik bahalaşmış.

Satıcıdan yerli kənd yumurtasının niyə baha satıldığını soruşub bu yumurtaların ki, xaricdən gətirilmədiyini irad bildirdikdə, satıcı bu yumurtaların ərşəyə gəlməsində xaricdə rol olduğunu dedi: "Yumurtalar asanlıqla ərşəyə gəlmir. Toyuqların ye-

mi, preparatları xaricdən gətirilir. Ona görə də qiymətləri bahadır. Həm də yumurta azlığı təşkil edir".

Pomidor satıcısı isə bunları dedi: "Mən pomidoru ucuz qiymətə satıb ailəmi nə ilə dolandırırım. Həmin qazandığım pula indiki bahalıqla nəşə almaq mümkündürmü sizcə?! Xırda bir bahalıq bütün məhsullara təsir edir".

Mağazalarda yerli istehsal olan "Azərsun"un məhsulları da bahalaşmış ki, bu da xammalın xaricdən alınması ilə izah olunur.

Qeyd edək ki, bir sıra məmulların da qiymətində bahalaşma müşahidə et-

dik. Əvvəllər 20 qəpiyə satılan pəraşki indi 30 qəpiyə, 50 qəpiyə satılan xaçapuri 1 manata, 30 qəpiyə satılan şor qoğalı 50 qəpiyə satılırdı. Dönerlərin qiymətində isə hələ ki, artım yoxdur. Un məmullarının bahalaşma səbəbinə gəlincə isə satıcılar bunu unun və kartofun bahalaşması ilə izah edirdilər.

Maraqlıdır, ölkədə istehsal olunan ərzaq məhsullarının qiymətinin bu dərəcədə bahalaşmasının səbəbi nədir?

Suallarımızı cavablandıran iqtisadçı ekspert Rəşad Həsənov idxal olunan məhsulların maya dəyərinin xarici valyutadan asılı olduğunu və buna görə də bahalaşma baş verdiyini dedi: "Əgər milli valyuta dəyərinə itirirsə, yerli istehsal olunan məhsulların bahalaşması doğrudur. Təbii ki, idxal olunan məhsulların maya dəyəri bütövlükdə valyutadan asılıdır. Yerli istehsal olunan məhsulların da qiymətinin bahalaşması baş verir. Bunun da müxtəlif səbəbləri var. Birincisi, yerli istehsal olunan məhsulların böyük bir qismi xammalın istifadəsi baxımından idxaldan asılıdır. Yeni adi

meyvə şirələrindən süd məhsullarına qədər, hətta quşçuluq təsərrüfatı məhsullarının hər birinin maya dəyərinin müəyyən bir hissəsi idxaldan asılı vəziyyətdədir. Yeni xaricdən gətirilmiş texnologiya, xammal, biznesin inkişaf etdirilməsi üçün xarici valyuta ilə götürülmüş kreditlər də qiymətlərə təsir edir. Eyni zamanda, son olaraq fərdi təsərrüfatlara keçəndə, məsələn kənd yumurtasının da qiyməti bahalaşmış, halbuki bu yerli istehsalıdır. Yerli istehsal olunan kənd yumurtanın baha qiymətə satılmasına səbəb təsərrüfat yumurtası istehsal edənlərin qısa müddət sonra yemi baha almasıdır. Həmçinin kənd yumurtasının istehsal edən adam marjasını artırmalıdır. Çünki bu adamın sabah bazardan evi üçün alacağı bütün məhsulların qiyməti bahadır. Əgər bu adam əvvəl 500 manat məbləğində gəlir əldə edirdisə, bu ailənin xərclərini görrürdüsə, bu gün həmin şəxs artıq 600-700 manat qazanmalıdır. Broylar məhsulları Azərbaycanda yeganə sahələrdən biri hesab olunur ki, son dövrlərdə bu sahədə ciddi

nailiyyətlər əldə etdi. Hazırda quşçuluq məhsullarına olan tələbatın 100 faizini ödəmək gücündədir. Amma məsələ ondadır ki, 83 faiz maya dəyəri xarici valyutadan asılıdır. Çünki damazlıq yumurtaya qədər xaricdə istehsal olunur, yem xaricdən gəlir. Onlara lazım olan preparatlar, texnologiya xaricdən gəlir. Mən o yanaşmanı doğru hesab etmirəm ki, yerli istehsal, idxal yaxud da yerli şirkətin anbarında olan məhsul nə üçün bahalaşdı deyirlər. Bahalaşmalıdır, ona görə ki, şirkətin xarici valyutada öhdəliyi, krediti var. Həmçinin məhsulun satışından sonra xarici tərəflərlə ödəniş etməlidir. Bu ödənişləri etmək üçün isə bazardan valyuta alınmalıdır. Bunu da baha qiymətə alacaq. Burada başqa çıxış yolu yoxdur. Bu da məsələnin həlli deyil".

Ekspert qiymət tənzimləməyin yeganə yolunun gömrükdə ciddi islahatların aparılması və rəqabət mühitinin yaradılması olduğunu dedi:

□ **Günəli MANAFLI**
Fotolar müəllifindir

Kişilər!!! Axırmı şans!!!

İsrail təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə **Azərbaycanda**, nə də **xaricdə heç kim kömək edə bilməyibse, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:**

- * **Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək** (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * **Cinsi marağın və cinsi aktların azalması**
- * **Vaxtından tez toxum ifrazatı** (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * **Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)**
- * **Prostatitlər.** Prostat vəzənin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * **Prostat adenomasi** (vəzidə dəyişikliyin amala gəlməsi)
- * **Cinsi vəzilərin-xayaların böyünməsi** və ya **kiçilməsi**
- * **Qasıq-xayalıqda** sızılı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən **xarici cinsi üzvün** balaca olması
- * **Xarici cinsi üzvün** sonradan **birdən kiçilməsi**
- * **Cinsi üzvün** dəyişməsi **birdən öyilməsi** (Peyroni xəstəliyi)
- * **Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı**
- * **Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)**
- * **Hormonal və iltihablı sonsuzluq** (kişilər və qadınlarda da)
- * **Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları**
- * **Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması**
- * **Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları**
- * **Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması**
- * **Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalqlar və ağrılaşmalar**
- * **Saçların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar**
- * **Yuxuda iken və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalması**
- * **Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz**
- * **Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi**

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)

Tel: (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com doktor Vaiz Səmədov.

Montində, Nərimanov Məhkəməsinin həyətində 2 maşınlaq daş qaraj satılır.

Obyekt kimi də istifadə etmək olar. Pultla idarə olunan jalüz qapıları var. Tavanı lambrin, döşəməsi tametdir. Ayrılıqda da istifadəyə yararır. Sahibindən satılır, qiyməti bazar qiymətindən ucuz. Sənədi var.

Əlaqə nömrəsi (050) 264 49 99

Babasil xəstəliyinin ən müasir metodla MÜALİCƏSİ

Almaniyanın məşhur "Karl Etorts" firmasının aparatı ilə Moskva şəhəri proktologiya ETM-də xüsusi hazırlıq keçmiş həkim tərəfindən qansız, ağrısız, yataq rejimi gəzləmədən - lateks hələ qoyulması.

SƏLİMOV FƏRMAN

Tel: (055) 776-70-34

Toy karvanındakı "Mercedes" qəza törətdi - 3 ölü...

Göyçayda 3 nəfərin ölümü, 5 nəfərin ağır xəsarət alması ilə nəticələnən yol qəzası baş verib. APA-nın məlumatına görə, hadisə Bakı-Şamaxı yolunun 190-cı kilometrliyində, Göyçay rayonu Qaraşyem kəndi ərazisində baş verib.

"Mercedes" (10 UG 540) və VAZ 21015 (90 XL 615) markalı avtomobillər toqquşub. Hadisə zamanı 3 nəfər - Göyçayın Şahsoltanlı kənd sakini 1961-ci il təvəllüdü Kərimova Nərgiz Vəlimirzə qızı, Qarameryem kənd sakini 1954-cü il təvəllüdü Aleksandr Xanbutov, İsmayılın Quşçə kənd sakini 1982-ci il təvəllüdü Kamilov Fizuli Slavik oğlu dünyasını dəyişib 5 nəfər ağır xəsarət alıb. Məlumat görə, toy karvanında olan "Mercedes" əks istiqamətli hərəkət zolağına çıxaraq, qarşıdan gələn "VAZ 21015"lə toqquşub. Yaralıları Göyçay Mərkəzi Xəstəxanasına yerləşdirilib.

Faktla bağlı Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin İstintaq və Təhqiqat bölməsində araşdırma aparılır.

**İlin sonuna sayılı gün-
lər qalıb. Bu günlərdə
dünya Yeni ilə hazır-
laşmaqla yanaşı, il so-
nu lotereyalarının da ca-
vablarını gözləyir. Yəqin
bilirsiz, dünyada minlərlə
insan məhz yeni il lote-
reyaları sayəsində mil-
yonların sahibi olub.
"Yeni Müsavat" lotereya
xoşbəxtlərindən bəzilə-
rinin kimliyini və heka-
yəsini sizlər üçün təqdim
edir.**

Tez-tez xəbər lentlərində bu sayaq olaylara rast gəlmək olur: Amerikanın filan ştatında hansısa bir qadın böyük miqdarda cek-pot udub və ya kasıb bir tələbə oğlan qəfil lotereyadan pul qazanıb. Varlığının pulu hər zaman kasıbın çənəsini yorduğu üçün tez-tez bu məsələ müzakirə olunur: görəsən, o adam həmin pulla nələr edib, həyatı necə dəyişib? Və əsas sual: pul onu daha çox xoşbəxt edib, ya bədbəxt?

Bilet deyib keçməyin, içində milyonlar var...

İki il öncə Kaliforniyanın Milpitas şəhərində alınmış "Powerball" lotereya biletində 425 milyon dollarlıq cek-pot udulub. Lotereya bileti yanacaqdoldurma stansiyasında satılıb.

Uduşlu biletin sahibi hələ ki özünü bəyan etməyib. Qalib 242,2 milyon dolları dərhal ala bilər, ya da bütün məbləğə 30 il ərzində illik ödənişlə yiyələne bilər.

İki biletin sahibi isə hər biri 1,4 milyon dollar udub. 295 min 635 bilet uduşsuz olub. "Powerball" lotereya biletləri iki dollara satılır. Bu lotereyada rekord cek-pot 2013-cü ilin mayında udulub, uduş məbləği 590 milyon dollar təşkil edib. Amerikada çox vaxt cek-pot udan şəxslər adlarının gizli saxlanmasına çalışırlar. Bu, özünü dələduz və bankirlərin psixoloji basqısından qorumağın ən aktual yoludur.

Amma bu, qəfil varlanmanın ən klassik yoludur. Keçək filmlərə mövzu ola biləcək hekayələrə. Şəxsiyyəti açıqlanmayan bir amerikalı bazardan cəmisə 4 dollar ödəyərək cırıq bir tablo alıb. Tablonu almasının səbəbi çərçivəsindən istifadə etmək imiş. Evə gəlib tablonu çərçivədən ayrarkən şəklin altından qatlanmış və gizlənmiş bir kağız parçası tapıb. Tapdığı bu kağız parçası əslində müstəqillik sənədinin rəsmi 500 surətindən biri idi. Və onun arxasında 1776-cı ildə Dunlap tərəfindən möhürləndiyi qeyd olunmuşdu. Maraqlıdır ki, bu sənədin hazırda yalnız 24 nüsxəsi var. 4 dollara alınan bu sənəd hərəcə çıxarıldı və yeni sahibi 2.420.000 dollar ödəyən Donald J. Şiir oldu.

"Bomj" un milyon olmaqlığı..

Şotlandiyada yaşayan Ceyn Park adlı qız həyatında ilk dəfə aldığı lotereya bileti ilə zəngin olub. 17 yaşlı qız "Euro-Millions" adlı lotereya bileti alıb. Lotereya çəkilişləri zamanı isə 1 milyon pound qazandığını öyrənib. Həyatında ilk dəfə lotereya bileti alan qız zəngin olduğu haqda sosial şəbəkədə status da yazıb. O, pul ilə birlikdə bö-

yük hədiyyə paketi və İbiza adalarında tətillik etmək üçün şans da əldə edib. Əlil adamlara kömək etmək üçün yaradılmış bir könüllü qrupla çalışan qız işindən ayrılmayacağını da deyib. C.Park jurnalistlərə verdiyi müsahibədə çoxlu pulun onun həyat tərzini dəyişəcəyini, lakin xasiyyətini dəyişməyəcə-

Aprelin 27-də çilingər lotereyanın uduş rəqəmlərini öyrənmək qərarına gəlir. İnternetdə uduş məlumatına baxan adam, cek-potu uduşunu öyrənir.

O, uduşu məbləği öz oğlu ilə bölüşməyi qərara alır və məbləğin 30 faizini ona verir. Bütün vergiləri ödədikdən son-

Yeni Şotlandiya əyalətinin Keyp Brenton dairəsində əldə edilib. Uduşu təmin edən 6 nömrə bunlardır: 1-3-21-24-31-46", deyərək şirkət nümayəndəsi bildirib.

Amma maraqlıdır ki, bu günə qədər qalib olduğu halda, özünü gizlədənlər də çox olub. Onlar çox vaxt oğrular, ma-

dollara satıldı.

1990-cı illərdə Kaliforniyada gəlir məqsədli ikinci əl malların satıldığı bir dükana girən Teri Horton küncdə kimsenin istəmədiyi bir tablo görüb. Təqaüdcü, yük maşını sürücüsü olan qadın bu şəkildən xoşlanmasa da, onun gülməli olduğunu düşünərək iş yoldaşına alıb. Də-

neçə parça mebel və bir tabloya 30 dollar verdi. Tablonu alma səbəbi isə divardakı iri bir deşiyi bağlamaq istəyi olub. Bir neçə il sonra kartların birində öz tabloundakına bənzəyən çiçəklər olduğunu fərq edən kimi qısa araşdırma apararaq adam öyrənib ki, divarındakı əsər mənzərə və çiçək rəsmləri ilə tanınan ameri-

Yeni ildə həyatı dəyişən insanlar...

Lotereya ilə milyonçuların dünyasına necə daxil olmaq mümkündür?

yini bildirib: "17 il ərzində necə idimse elə də qalacağam. Dostlarımdan və işimdən heç vaxt vaz keçməyəcəyəm".

2011-ci ildə isə Moskvada əslən Belarusdan olan "bomj" lotereyada 700 min rubl (təxminən 25 min dollar) udub. Küçələrdə gecələyən, səfil həyat tərzini sürən 62 yaşlı kişi bu pula vətəninə özünə ev tikmək fikrindədir. Sən demə, Yuri adlı "bomj" axırıncı puluna lotereya alıb və bu bilet onun həyatını dəyişib.

Vaxtilə Belarusda idman məktəbində məşqçi işləmiş Yuri sonradan yol qəzasında ailəsini itirib. Daha sonra onun evi də əlindən çıxıb. Pul qazanmaq üçün Moskvaya üz tutan Yuri burada yük daşıyıcı, müxtəlif sahələrdə fəhləlik edib.

2014-cü ilin oktyabrında kanadalı pensiyaçı Leon Hirtl lotereyada təxminən 14 milyon dollar udub. Təqaüdcü Yeni Şotlandiya əyalətində yaşayır. Ömrü boyu balıqçı olub və iki il əvvəl pensiyaya çıxıb. Pensiyaçı lotereya biletini yerli aptekdən alıb. "Uduşlu bileti göstərdiyim qız uzun müddət inanmadı ki, mən milyoner olmuşam. O, bütün iş yoldaşlarını çağırdı və onlar bileti bir yerdə yoxladılar", - deyərək təqaüdcü jurnalistlərə bildirib. O, hələlik milyonları ilə nə edəcəyini bilmədiyini deyib.

Qeyd edək ki, "Atlantic Lottery" Kanadada 1976-cı ildən uduşlar keçirir. Bu müddət ərzində uduşlu məbləğ 5,5 milyard dolları keçib.

Çilingər 136 milyon dollar qazanır və...

Bu ilin iyununda isə Nyu-Yorklu çilingər "Entoni Perosi Powerball" lotereyasından 136 milyon dollar qazanıb. O, bir ay ərzində böyük məbləğdə pul qazandığını heç bilmirdi. Perosi öz biletini martın əvvəlində "7-Eleven" mini marketində alıb.

Martin 14-də o, kafedə məhz bu mağazada alınan biletin qalib olduğunu eşidir. Amma kafenin müştərilərindən biri uduşun bir müəlliməyə qismət olduğunu dediyinə görə Perosi biletini yoxladır.

ra Perosinin 38 milyon 612 min 55 dollar pulu qalır, bu məbləğin 16 milyon 548 min 23 dolları isə onun oğluna çatır.

Çilingər pulun bir hissəsinə yeni yük maşını alacağını, eləcə də Nyu-York ştatında səyahət edəcəyini bildirib.

Lotereyanın qaydalarına görə, illik rüsumları ödəyərək pulu 30 il müddətində almaq mümkündür. Amma bütün məbləği birdəfəlik götürükdə bu, nominal məbləğdən çox az ola bilər.

Powerball lotereyasında iki blokdan - birinci blokdan 5 (ağ şarlar 0, 1-dən 59-a qədər, ikinci blokdan isə bir rəqəm (qırmızı şarlar) 1-dən 35-ə qədər 6 rəqəm seçilir.

Lotereya udub özünü gizlədənlər

2014-cü ildə Kanadada Milad bayramında naməlum şəxs populyar "49-dan 6-si" lotereyasında 1 mln Kanada dolları (860 min ABŞ dolları) udub. Bu barədə Kanadada onlarla lotereya oyunu keçirən "Atlantic Lottery" şirkətindən bildirilib. "Hələlik məlum olan odur ki, uduşlu bilet

fiyadan, naməlum qohumlarından özlərini qorumaq üçün belə addımlar atırlar.

2 yaşlı uşaq da milyoner ola bilər

Çində 2 yaşlı oğlan internet-lotereyada bir milyon dollar udub. Mükafatı uşağın valideyni alacaq. Çinin cənubunda Quancau şəhərində olan 2 yaşlı oğlanın valideynləri klaviatürada ona rəqəm yığdı. Uşağın təsadüfən basdığı düymələrin rəqəmləri onlara 1,03 milyon dollar qazandı. Ailə lotereya mərkəzindən mükafatı alıb.

Kaliforniyalı Bernice Gallego adlı 72 yaşlı bu qadın öz evinin zirzəmisində Amerikanın ilk beyzbol komandasının bir fotosəkili vardı. Arxa hissədə isə Nyu York idman vəsaitləri istehsalçısı Peck & Snyder'ın qırmızı-ağ reklamı var idi. Gerçəkliyi sübut olunduqdan sonra 19-cu əsrdən qalan bu kart hərəcə 75.285

yəri 8 dollar olan tabloya 5 dollar verib alan qadının rəssam dostlarından biri onu görəndə şoka girib. Məlum olub ki, bu, Cekson Pollokun dəyəri 50 milyon dollar olan tablosudur. Qadın onu satması ilə milyonçu olması bir olub.

Ölən ərinə görə 40 milyon əldə etdi

ABŞ-in Ceksonvil şəhərində yaşayan Andy Allen "Philip Morris" və "R. J. Reynolds" siqaret şirkətlərini məhkəməyə verib. Buna səbəb Allenin siqaret çəkən ərinin dünyasını dəyişməsi olub. Həyat yoldaşını ağciyər xəstəliyindən itirən amerikalı qadın məhkəmə prosesində siqaret şirkətlərindən 40 milyon dollar təzminat almağa nail olub.

Qeyd edək ki, Pattini 2002-ci ildə 54 yaşında olarkən itirən Allen bu sahədə əldə edilmiş üçüncü böyük təzminat almış olub. Allen həyat yoldaşı Pattinin 36 il ərzində gündə iki paket siqaret çəkdiyini ifadə edib.

Bir gün Hindistandakı bir boyafirmasında çalışan adam bir

kalı rəssam Martin Conson Hindin tərzinə çox bənzəyir. Hyustondakı "The Museum of Fine Arts" 1999-cu ildə bu tablonu düz 1.2 milyon dollara satın aldı.

Ah, bu belçikalılar...

Belçika sakinini "Euromillions" lotereyasında 25 milyon avrodan çox pul udub.

Ötən ilin iyul ayında başqa bir belçikalı cek-potda 68 milyon avro qazanmışdı. KİV-in məlumatına görə, lotereya oyunlarının vurğunu olan belçikalılar bir tiraja orta hesabla 3-5 milyon avro xərcləyirlər.

Lotereyanın indiyədək keçirildiyi dövr ərzində krallığın 26 sakinini əsas mükafatın qalibi olub. Onlar toplam olaraq 789 milyon avro alıb.

"Euromillions"un qaydalarına görə, çek-pot sahibi anonimliyini saxlamaq hüququna malikdir.

Qəfildən böyük məbləğlərin sahibi olmuş sadə avropalıların böyük əksəriyyəti adının gizli saxlanmasına üstünlük verir.

Qəfil milyonçuların dərdləri..

Statistika müəyyənləşdirib ki, dünyada ən çox varlı insanlar Cənubi Amerikada yaşayır. Orda əhalinin 32,8 faizi milyonçudur. Avropanın 31,7 faizi, Asiyanın 20 faizi, Çinin 9,2 faizi, Şimali Amerikanın 8,4 faizi milyonçu sayılır.

Psixoloqlar deyir ki, qəfil milyonlara qovuşmaq psixologiyası və iradəsi zəif olan insanlar üçün ciddi sınaq sayılır. Belə ki, pulla necə davranacağını bilməyənlərə bu, fəlakət də gətirə bilər. Qəfil varlanan insanların ətrafında dərhal yeni "dostlar", "qohumlar" meydana çıxır və onların niyyəti heç də hər zaman xoş deyil. Milyonçu onu öz maraqlarına qurban etmək, eləcə də pis vərdislərə yoluxdurma cəhdləri ilk zamanlarda xüsusən intensiv olur. Ekspertlər həmin şəxslərin yanında bir məsləhətçinin olmasını məqsədəuyğun hesab edir. Əlverişli investisiyalar, məqsədyönlü xərclər məhz bu məsləhətlər sayəsində mümkün ola bilər.

□ Sevinc TELMANQIZI

MÜSAVAT

Son səhifə

N 290 (6318) 28 dekabr 2015

Qadın kişidə nə axtardığını 30 yaşında başa düşür

Aparılan elmi araşdırmaların nəticəsinə görə, bir çox gözəl qadınlar çirkin kişilərlə münasibətə üstünlük verir. Bunun səbəblərindən biri odur ki, yaraşlıq kişi qadınlara qarşı nəzakətli, mərd və anlayışlı olmaq baxımından digər kişilərdən geridədir. Qadınlar isə bunu çox yaxşı hiss edir. Kişilər gözəli ilə sevdiyi halda, qadınlar hissələrinə güvənməyə üstünlük verir. Nəticədə bütün kişilər gözəl qadın axtararkən, qadınlar qüsurlarını "yaraşlıq olmaq" avantajının arxasına gizlətməyən kişiləri seçir.

"Qarşı cinsdə nə axtardığını" isə onlar ancaq 30 yaşında başa düşür. Əgər 30 yaşında bir qadın yaraşlıq bir kişi ilə deyil, çirkin biri ilə görüşsə, həmin qadını təbrik etmək lazımdır. Çünki ancaq ağıllı qadınlar bu cür seçim edir.

Depressiyadan çıxmağın yolu - evlənmək...

Depressiya müasir insanların ən çox məruz qaldığı haldır. Amma depressiyadan qurtulmaq üçün psixoloq və alimlər müxtəlif üsullar təklif edir. "Nyu-York Post" qəzetinin yazdığına görə, eksperimentlər zamanı alimlər 3000 ər-arvadın səhətinə və maddi vəziyyətini təhlil ediblər. Məlum olub ki, sarsılmış adamlar nikah qurduqdan sonra nikahdan sonra nisbətən daha xoşbəxt olurlar.

Müəlliflərin fikrincə, özünü təsdiq edən və həmişə xoş əhvalda olan adamlar nikahdan heç nə gözləmir. Sarsılmış adamlar isə nikahdan nicat və sosial dəstək gözləyir, depressiyadan qurtulurlar.

Makiyaj qadınların yox, kişilərin "silahı" olub

Müasir dünyada qadınları daha çox makiyajın əsiri olmaqda ittiham edirlər. Bəzən gecə və gündüz makiyajlarının sərhədləri qarışdırılır, qadınlar gözəl olmaq adına özlərini rəzil edirlər. Amma tarix göstərir ki, dünya boyu ilk dəfə makiyajın edilməsi kişilərin adı ilə bağlıdır. Aparılan tədqiqatlar göstərir ki, bəzi qədim xalqların kişiləri makiyaj ediblər. Məsələn, bəzi Afrika ölkələrində kişilər də kosmetik vasitələrlə üzlərini boyayaraq düşməndən qorunmaq, üzünü gizlətmək məqsədilə istifadə edirlər. Eyni zamanda, bir çox dini ayinlərlə əlaqədar olaraq üzü boyamaq Afrika tayfaları arasında geniş yayılıb. Onlar düşməni qorxutmaq məqsədilə bədənlərinin

bəzi hissələrini və üzlərini müxtəlif rənglərə boyayırdılar. Mayalılar və hindular qırmızı boyadan istifadə edirdilər. Qə-

dim Şərqdə isə makiyajdan kimsə qorxutmaq üçün yox, daha gözəl görünmək üçün istifadə edirdilər.

İnsan yaşlaşdıqca beyni mükəmməlləşir

ABS-in Maunt Sinay Tibb Məktəbinin əməkdaşları müəyyən ediblər ki, insan beyninin bəzi xüsusiyyətləri yaş ötdükcə daha da təkmilləşir. İndiyə qədər belə hesab olunurdu ki, əqli qabiliyyətlər insan 20 yaşında olarkən öz zirvə nöqtəsinə çatır. Tədqiqatın nəticələri isə göstərdi ki, yaşlı insanlarda belə uzunmüddətli yaddaş nəinki zəifləmir, hətta danışıq qabiliyyəti, emosional intellekt və sosial vərdişlər daha üstün səviyyədə olur - "Daily Telegraph"a istinadən "İzvestiya Nauki" xəbər verir. Qısamüddətli yaddaş, qazanılmış bacarıqlar və düşünmə qabiliyyətinə gəldicə isə, onlar zaman ötdükcə həqiqətən də zəifləyir.

Mütəxəssislərin kəşfi qocalma effektinin rezus-makaka meymunları üzərində öyrənilməsi nəticəsində aparılıb. Müəyyən olunub ki, yaşlı meymunlarda beyin yeni biliklərin mənimsənilməsinə görə cavabdeh olan qəbuledici neyronların (sinir hüceyrələri) təqribən yarısını itirir. Bununla belə uzunmüddətli yaddaşa cavabdeh neyronlar toxunulmaz qalır.

Xatırladaq ki, yaxın zamanlarda Kaliforniyanın San-Diyeqo Universitetinin mütəxəssisləri yaşla qazanılan müdriqliyin olması faktına sübutlar tapıblar. Belə ki, alimlər yaş 60-100 arasında olan 3000 kaliforniyalının beynini skanlaşdırdıqdan sonra müəyyən ediblər ki, yaş ötdükcə insanlar həqiqətən daha da müdrikləşirlər.

1 ildir sevgili tapa bilmədiyi üçün intihar etdi

Çelyabinskli tələbə həyatında intim münasibət olmadığı üçün intihara cəhd edib. "The Daily Star"ın yazdığına görə, 25 yaşlı gənc bu arzusunun həyata keçirilməsinə üçüncü yaşadığı binanın 5-ci mərtəbəsindən özünü atmağa çalışıb. Amma bəxtindən yerə düşə bilməyib, binanın qabağındakı ağacın budaqlarına ilişib. Onu bu addımı atmağa yalnızlıq məcbur edib. Belə ki, o, bir il öncə sevgilisindən ayrılıb və ötən müddət ərzində özünə yeni sevgili tapa bilməyib. Nəsrin yazdığına görə, ağacdən asılı qalan gəncin səsinə qonşuları eşidib və fəvqəladə hallar üzrə xidməti hadisə yerinə çağırıblar. Hadisə yerinə gələn xilasedicilər müəyyən ediblər ki, baş tutmamış intihar nəticəsində gəncin bədəninə bəzi cızıq və yaralar var. Amma gənc onu xilas edənlərə təşəkkür etməyib. Əksinə, xidmətin işçilərinə qarşı aqressiv davranıb. Dostları isə bildiriblər ki, 25 yaşlı "sevgilisiz" qalan gənc psixoloji kurslar keçməyə razı olub.

QOÇ - Bacardığınız qədər bütün diqqətinizi dincəlməyə yönəldin. Onsuz da fəaliyyətlə bağlı bütün cəhdləriniz boşa çıxa bilər. Amma uzaq səfərə çıxmağa ehtiyac yoxdur.

Qoroskop (28 dekabr) **Səbuhi Rəhimli**

BUĞA - Bu gün işgüzar sövdələşmələrdə iştirak etmək olduqca əhəmiyyətlidir. Bu baxımdan tövsiyələrimizdən maksimum istifadə etməyə çalışın. Axşama doğru qonaq getmək də əlverişlidir.

ƏKİZLƏR - İlahi qanunlara əməl etməyinizə, ulduzlar sizə yardımçı olacaq. Nahar ərəfəsində və sonrakı saatlarda bir neçə sürprizlə rastlaşma ehtimalınız böyükdür. Buna hazır olun.

XƏRÇƏNG - Hansısa məclisə dəvət alacağınız gözlənilir. Bu, daxili təlatümlərinizin sakitləşməsinə səbəb ola bilər. Hər halda, ovqatınız xeyli yüksələcək. Sütunu möhkəm olan planlarınızı bir daha götür-qoy edin.

ŞİR - Bəxtinizdə çox uğurlu bir gün durur. Əzmkarlığınızı artırmaqla bu proqnozu reallığa yaxınlaşdırın. Şəxsi işlərinizdə böyük dönüş start götürə bilər. Perspektivli təkliflər də mümkündür.

QIZ - Təxminən saat 13-ə qədər ümumi əhvalınızda xoş nüanslar nəzərə çarpacaq. Hətta sevindirici xəbər və ya təklif də ala bilərsiniz. Sonrakı müddətdə isə neytrallığınızı təmin etməlisiniz.

TƏRƏZİ - Yaxşı olar ki, bu təqvimin ilk yarısını oturaq şəraitdə keçirəsiniz. Hər hansı fiziki iş və səfər sizə zərər yetirə bilər. Sonrakı müddətdə isə özünüza istirahət guşəsi arayın.

ƏQRƏB - Maraqlı hadisələr yolunuzu gözləyir. Ətrafınızda baş verən hər bir proses daha çox xeyirli nəticə verəcək. Əgər təşəbbüskarlıq öz əlinizdə olmasa, bütün təkliflərdən imtina edin.

OXATAN - Yeni əlaqələr yaratmaq istəyirsinizsə, aktivliyinizi artırın. Çünki bu gün arxasınca getdiyiniz işlərin əksəriyyəti reallaşmalıdır. Heç nəyə, ələlxusus da insanlara ümitsiz yanaşmayın.

OĞLAQ - Müəyyən təsirlərə məruz qalsanız da, təmkininizi pozmayın. Əgər rəqibinizi yerində oturtmağa əmin deyilsinizsə, risk etməyə dəyməz. Yaxşı olar ki, hər şeyi zamanın ixtiyarına buraxasınız.

SUTÖKƏN - Nahara qədər əksər istiqamətlərdə düşərli bir gün yaşayacaqsınız. Sonrakı müddətdə isə bir qədər neytral mövqe nümayiş etdirməlisiniz. Daxili şübhələrinizə son qoyun.

BALIQLAR - İşgüzar sövdələşmələrdə iştirak üçün ideal təqvimdir. Nüfuzlu insanlarla təmasda olmağınız sizi şöhrətə yaxınlaşdırabilir. Diplomatik bacarığınızı maksimal səviyyəyə çatdırın.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Kişi arvadını pirojnaya görə boşamaq istədi

Dünyanın ən qərribə boşanma səbəbi Çində yaşanıb. Çinli Çenq Yu həyat yoldaşını onu şirniyyatla doyurmağa çalışan həyat yoldaşını rəsmi şəkildə boşanmayla hədələyib. Məsələ ondadır ki, qadın Çenqi qıdının hər qəbulu vaxtı pirojna yeməyə də məcbur edirmiş. Əvvəlcə ər özünü xoşbəxt hiss etsə də, sonradan bu, onu bezdirməyə başlayıb. Amma həyat yoldaşı onun bu imtinasına məhəl qoymayıb və onu yedizdirməyə davam edib. Odur ki, Çenq Yu arvadını "şirniyyatı dayandırmısan, evliliyimizi dayandıracam" deyərək hədələyib. Məhz bundan sonra həyat yoldaşı adətindən əl çəkib və cütlük barışıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYYAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU
Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.300

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "E-Q" mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.